

Γ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εκρηκτική ανάπτυξη της τεχνολογίας, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και η ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας απελευθέρωσαν τεράστιες δυνατότητες, τις οποίες μπορεί να αξιοποιεί ο καθένας με αναπόφευκτες συνέπειες. Συνέπειες που πολλές φορές δεν έχουν θετική μορφή και δε δρουν προς το ανθρώπινο όφελος. Μία αναπόδραστα αρνητική συνέπεια που προκύπτει από την υπερβολική εξάπλωση των ανωτέρω είναι ο κίνδυνος συρρίκνωσης της ανθρώπινης ελευθερίας και αυτονομίας. Ο κίνδυνος προσβολής της προσωπικότητας πολλαπλασιάζεται ιδιαίτερα εξαιτίας της αλματώδους προόδου της πληροφορικής και της δυνατότητας διασύνδεσης των αρχείων των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Το πόσο επικίνδυνα μπορούν να αποδειχθούν τα νέα αυτά δεδομένα που έχουν ήδη εισβάλλει στη ζωή μας περιγράφει παραστατικά και αρκετά λογοτεχνικά ο Γέροντας στο έργο του: «Η προστασία του πολίτη από την ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων»:

«.....Στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας η πληροφορία είναι χρήμα και ο πόλεμος για την απόκτησή της ιερός. Οι παραβάσεις του ζωτικού μας χώρου είναι καθημερινές και ανελέητες. Το δικαίωμα στην απομόνωση, το δικαίωμα του ατόμου σε μια ανενόχλητη ιδιωτική ζωή, σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο εξωτερικών ενοχλήσεων με κατεβασμένα τα ρολά είναι εκτεθειμένο στους πειρατές του κυβερνοχώρου, σε reality show, αυτόκλητους εξομολογητές, κράχτες του τηλεφωνικού μάρκετινγκ, στους ηδονοβλεπίες της καθημερινής μας ζωής, όπου το άτομο γίνεται έρμαιο της νέας ψηφιακής τεχνολογίας, της ανελέητης γραφειοκρατίας, των απανταχού πλασιέ των ιδιωτικών μας στιγμών, οι οποίοι κουρνιάζουν στο προσκεφάλι μας, μηρυκάζουν το όνομα και τη διεύθυνσή μας και η ζωή μετουσιώνεται σε ένα ευτελές reality show. Η αγορά ζητάει "αίμα" που σημαίνει σκάνδαλο και θέαμα από την κλειδαρότρυπα. Με λίγα λόγια γεννιέται το μεγαλεμπόριο μιας απάνθρωπης οφθαλμοπορνείας .

Και το πιο επικίνδυνο είναι ότι η δύναμη της αγοράς αποδεικνύεται για ακόμη μια φορά μη υποτάξιμη στο δίκαιο.....»¹

Πράγματι οι νέες συνθήκες απαιτούν τη συνεχή ενδυνάμωση και εμπλουτισμό του περιεχομένου πολλών συνταγματικών δικαιωμάτων προκειμένου να αντισταθμιστεί η τεράστια εξουσία που έχει αποκτήσει η τεχνολογία ιδιαίτερα όταν τίθεται στην υπηρεσία της αγοράς. Αναγκαία είναι λοιπόν όχι απλά η αναριοθέτηση του περιεχομένου αλλά η θεμελίωση νέων δικαιωμάτων για την προστασία μας από τη Κοινωνία των Πληροφοριών και της ψηφιακής αγοράς. Ένα από αυτά τα δικαιώματα που θα αναλύσουμε παρακάτω είναι και αυτό του

¹Βλ. Γέροντας .Η προστασία του πολίτη από την ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. εκδόσεις Σάκκουλας 2002.σελ.43,44

“πληροφοριακού αυτοκαθορισμού” που αναδείχτηκε με την πρόσφατη Συνταγματική αναθεώρηση στο άρθρο 9 Α.

II ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Στα προηγμένα τεχνολογικά κράτη εισήχθη η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πριν από 40 χρόνια με στόχο την προστασία των πολιτών από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία των δεδομένων τους από το δημόσιο τομέα. Εκείνη την εποχή οι υπολογιστές ήταν πολύ ακριβοί και ογκώδεις για να χρησιμοποιούνται από τον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος δεν έδειχνε ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών στοιχείων. Όμως η κατάσταση έχει αλλάξει ριζικά σήμερα. Ήδη από τη δεκαετία του '80 η υπολογιστική ισχύς αυξήθηκε γεωμετρικά και έγινε προσιτή στον καθένα. Αποτέλεσμα η μαζική συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων των ατόμων και από τον ιδιωτικό τομέα με σκοπό την επίτευξη κέρδους.²

Η παγκοσμιοποίηση της αγοράς είχε ως συνέπεια την αύξηση των εξωκρατικών κέντρων που απειλούν τις ατομικές ελευθερίες. Πλέον η ταύτιση της εξουσίας αποκλειστικά με το κράτος ανήκει στο παρελθόν. Η ελευθερία και η αυτονομία μας απειλείται πια από την ιδιωτική εξουσία που αποδεικνύεται τελικά πολύ πιο επικίνδυνη από τη κρατική.

III ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ;

Την έννοια των προσωπικών δεδομένων πρέπει να την αντιληφθούμε ευρύτατα: δηλαδή δεν υπάρχουν πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα που στερούνται ενδιαφέροντος. Είναι κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο πρόσωπό μας. Επομένως προσωπικά δεδομένα είναι πχ. το όνομα, το επάγγελμά μας, η οικογενειακή μας κατάσταση, η ηλικία, ο τόπος κατοικίας. Είναι επίσης και τα παρακάτω, τα οποία ονομάζονται ευαίσθητα δεδομένα και είναι πχ η φυλετική μας προέλευση, τα πολιτικά μας φρονήματα, η θρησκεία, οι φιλοσοφικές απόψεις, οι συνδικαλιστικές δράσεις, η υγεία μας, η ερωτική μας ζωή και οι τυχόν ποινικές διώξεις και καταδίκες. Όλα τα δεδομένα προστατεύονται εκτός από αυτά που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για άσκηση δραστηριοτήτων αποκλειστικά προσωπικών (συναίσθημα-ψυχολογία)-οικιακών. Δεδομένα που υφίστανται επεξεργασία είτε με μορφή αυτοματοποιημένης εργασίας είτε μη αυτοματοποιημένης.

² Βλ. Εισήγηση Ευ. Παπακωνσταντίνου Χαρχή και η οικονομία της αγοράς. «Η αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων και η επαύξηση της προστασίας των δικαιωμάτων.» Δίκαιο και κοινωνία στον 21^ο αιώνα. Διευθυντής σειράς Γ, Παπαδημητρίου. Σακκουλας 2002

IV ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥΣ;

Με την εισδοχή ποικίλων κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων στην προσωπική ζωή του ατόμου, ανέκυψε ζήτημα προστασίας των στοιχείων εκείνων που συνθέτουν την ιδιωτική του ζωή δηλαδή την απόρρητη πλευρά της προσωπικότητάς του. Έτεινε να καταστήσει το άτομο από υποκείμενο της ιδιωτικής του ζωής σε αντικείμενο των επαγγελματικών επιδιώξεων τρίτων.³ Προκύπτει ο κίνδυνος εκμετάλλευσης σε βάρος του ατόμου των αρνητικών του δεδομένων τα οποία αυτό μπορεί να αξιώνει να ξεχαστούν και ως εκ τούτου προκύπτει σοβαρό εμπόδιο στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του. Ένα άλλο θέμα που προκύπτει είναι ότι με τη ακάλυπτη ροή δεδομένων ικανοποιούνται συχνά συμφέροντα που δεν είναι δημοκρατικά και ευγενή, όπως τα επαγγελματικά και οικονομικά του υπεύθυνου επεξεργασίας και των αποδεκτών τους ή η συγκέντρωση πολιτικής ή άλλης ισχύος. Καθημερινή πρακτική έχει γίνει πια η εμπορευματοποίηση τους και μάλιστα χωρίς συμμετοχή των υποκειμένων στα αποκομιζόμενα κέρδη. Ακόμη όταν αυτά παραμένουν στην κατοχή αυτού που τα συνέλεξε, έστω και θεμιτά, είναι διαθέσιμα για οποιαδήποτε άλλη χρήση, διαφορετική από εκείνη για την οποία έγινε η συλλογή. Η δυνατότητα αυτή αποτελεί για το Σταθόπουλο το σοβαρότερο κίνδυνο από την κατοχή των δεδομένων ιδιαίτερα αν αναλογιστούμε ότι κάτοχοι αυτών είναι και ιδιωτικοί φορείς πχ. εργοδότες, τράπεζες, επιχειρήσεις που συγκεντρώνουν υπέρμετρη πληροφοριακή εξουσία. Η κατοχή πληροφορίας σημαίνει γνώση και γνώση σημαίνει εξουσία, (“scientia est potestas” βακόνια ρήση) και η πολλή εξουσία προσφέρεται όχι απλά σε χρήση αλλά και σε κατάχρηση.⁴

Παραδείγματα των κινδύνων που κρύβει η αυθαίρετη ροή προσωπικών στοιχείων καταμετράει ο Β.Αραβαντινός στο βιβλίο του. Το πιο εύγλωττο από αυτά είναι το ακόλουθο: «Ο επιχειρηματίας Α διατηρεί σε αρχείο ό,τι προσωπικό στοιχείο μπορεί να συγκεντρώσει για τους πελάτες και τους ανταγωνιστές του. Προς το σκοπό αυτό καταφεύγει σε εφημερίδες, σε ιατρικά αρχεία(του τα προμηθεύει γνωστός του υπάλληλος στο νοσοκομείο) σε δικαστικά αρχεία, και σε άλλα οικονομικά και ευαίσθητα δεδομένα(από αστυνομικούς). Με βάση τα παραπάνω τα οποία και επεξεργάζεται, εξελίσσεται σε πανίσχυρο οικονομικό παράγοντα της πόλεως αφού μπορεί πλέον να προβλέπει τις κινήσεις τους, να κατακτά την εύνοια , ή να τους εκβιάζει.»⁵

³ Βλ. Ανδρέας Κατράκης. Η συμφωνία Σένγκεν. Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα 1998.σελ.25

⁴ Βλ. άρθρο Μ. Σταθόπουλο. Νομικό Βήμα 2000 Α 48σελ.2

⁵ Βλ. Β. Αραβαντινό. Η προστασία των στοιχείων προσωπικού χαρακτήρα από την αθέμιτη επεξεργασία τους με ηλεκτρονικό υπολογιστή. Σάκκουλας 1997σελ.26,27

Συνοψίζοντας πρέπει να τονίσουμε ότι όποιος ελέγχει τις πληροφορίες μπορεί να ελέγχει και τα άτομα που αφορούν αυτές ή μάλλον να τα χειραγωγεί. Επομένως εμφανίζεται έκδηλος ο κίνδυνος κοινωνικού στιγματισμού, διακρίσεων και απομόνωσης.

V ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Φορείς είμαστε όλοι εφόσον είμαστε και υποκείμενα προσωπικών δεδομένων. Αναλύοντας το άρθρο 9 Α του Ελληνικού συντάγματος προκύπτει σαφώς ότι αυτό αφορά και τους Έλληνες και τους αλλοδαπούς και τα νομικά πρόσωπα αφού και για αυτά υπάρχει κίνδυνος να φαλκιδευθεί η συμμετοχή τους στην οικονομική-κοινωνική-πολιτική ζωή της χώρας.⁶ Επίσης δικαιούχοι προστασίας της αξιοπρέπειάς τους δεν είναι μόνο οι έντιμοι, άψογοι, ευπρεπείς. Αυτοί κινδυνεύουν λιγότερο. Δικαιούχοι είναι οι ύποπτοι, οι διωκόμενοι, οι φυλακισμένοι και κυρίως οι διαφορετικοί.⁷

VI ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Τι είναι λοιπόν αυτό το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων; Από τη θεωρία προσδιορίστηκε ως απότοκο της αγγλοσαξωνικής συζήτησης για την ιδιωτικότητα και από την άλλη ως δικαίωμα πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, το οποίο ανέδειξε η περίφημη απόφαση του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου για την απογραφή.(την οποία θα εξετάσουμε παρακάτω). Η απόδοση ενός ορισμού εμπερικλείει αναμφίβολα ένα βαθμό αυθαιρεσίας ιδίως όταν πρόκειται για ένα νέο δικαίωμα με πολλαπλές καταγωγές που δεν έχει υποστεί ακόμα σε ικανό βαθμό την ερμηνευτική προσέγγιση από την πλευρά της νομολογίας. Ο προσωρινός ορισμός που επιχειρείται στο σημείο αυτό είναι συνεπώς κατ'ανάγκη αφηρημένος: είναι το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να μην καθίσταται αντικείμενο πληροφοριακό και να συνπροσδιορίζει ο ίδιος τις πληροφορίες που θα καταστούν γνωστές στο περιβάλλον.⁸

Έτσι στη διεθνή βιβλιογραφία επικράτησε για το νέο δικαίωμα ο όρος πληροφοριακός αυτοκαθορισμός. Το συγκεκριμένο δικαίωμα υπερβαίνει το κλασσικό περιεχόμενο προστασίας της ιδιωτικής σφαίρας και έχει δύο σκέλη που συνδέονται διαλεκτικά. Αφενός την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ιδιωτικότητας ώστε κανείς να μην

⁶ Βλ. Χρυσόγονος «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα» Σάκκουλας 2001

⁷ Βλ. Γέροντας .οπ.π.σελ.44

⁸ Βλ. Α.Μήτρου. Το αναθεωρητικό κεκτημένο. Κοντιάδης .Ευ.Βενιζέλος Τσάτσος.σελ.83

καθίσταται αντικείμενο επεξεργασίας και αφετέρου την προστασία της προσωπικότητας. Ωστε το νέο άρθρο 9 Α συνδέεται τόσο με το άρθρο 2 του Συντάγματος και το 9 όσο και με το 5Σ. Όμως το δικαίωμα πλ. αυτοδιάθεσης πρέπει να γίνει αντιληπτό πρώτιστα ως εξειδίκευση του άρθρου 5 για ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας που είναι εξειδίκευση με τη σειρά του άρθρου 2 για την ανθρώπινη αξία.⁹

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη τη δυνατότητα ταχύτατης διαβίβασης και συνδυασμού των πληροφοριών η έννομη τάξη δεν μπορεί να διασφαλίσει την προστασία βασιζόμενη στο παραδοσιακό σχήμα προσβολής του εννόμου αγαθού και εκ των υστέρων την αντίδραση της για την επιβολή εννόμων συνεπειών. Χρειάζεται νομοθεσία που θέτει προληπτικά τους όρους νόμιμης επεξεργασίας και αυτοί εποπτεύονται από μία ανεξάρτητη Αρχή.¹⁰

VII ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Αποτέλεσμα της παραπάνω κοινωνικής πραγματικότητας είναι η συνειδητοποίηση από το νομοθέτη της ανάγκης για άμεση επέμβαση, ο οποίος τόσο σε διεθνές, όσο και σε ελληνικό επίπεδο επιχειρεί να αναχαιτίσει την εισβολή της πληροφορικής στην προσωπική μας ζωή με το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο.

1. Σε διεθνές επίπεδο τα πρώτα ίχνη προστασίας προσωπικών δεδομένων ανιχνεύονται στη Σύμβαση της Ρώμης 4/11/1950 για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στο άρθρο 8: κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να γίνεται σεβαστή η ιδιωτική, οικογενειακή ζωή, κατοικία και αλληλογραφία.

2. Το Σεπτέμβριο του 1980 ο Ο.Ο.Σ.Α ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΠΟΥ ΘΕΣΠΙΣΘΗΚΑΝ στις ΗΠΑ με τον Privacy Act(1974) υιοθέτησε ένα κείμενο με τίτλο: «Αρχές διέπουσες τη προστασία της προσωπικής σφαίρας του ανθρώπου και τις διασυνοριακές ροές προσωπικών στοιχείων». Οι Αρχές αυτές που αποτελούν soft law είναι οι ακόλουθες και ισχύουν μέχρι σήμερα:

Η αρχή της περιορισμένης συγκέντρωσης και συλλογής, η αρχή της ποιότητας των στοιχείων, η αρχή του προσδιορισμένου σκοπού, της περιορισμένης χρήσης, η αρχή συμμετοχής του ιδιώτη, η αρχή υπευθυνότητας.¹¹

⁹ Βλ. Χρυσόγονος οπ.π.σελ 198

¹⁰ Βλ. Π.Δόνος Δίκαιο και κοινωνία στον 21^ο αιώνα. Διευθυντής Γ. Παπαδημητρίου οπ.π. σελ 11- 13

¹¹ Βλ. Γέροντας οπ.π. σελ 101- 105

3. Το πρώτο διεθνές δεσμευτικό κείμενο όμως είναι η **Ευρωπαϊκή Σύμβαση της 28.1.1981 για την «προστασία των ατόμων από την αυτόματη επεξεργασία προσωπικών πληροφοριών»** γνωστή και ως σύμβαση 108(Σ 108). Δίνει γενικές κατευθύνσεις αλλά αφορά μόνο στα αυτοματοποιημένα μέσα. Εκθέτει μια σειρά θεσμικών εγγυήσεων, δικαιωμάτων και προτείνει την ίδρυση εθνικών αρχών.

4. Στις **14- 6- 1985** οι κυβερνήσεις του Βελγίου, των Κάτω Χωρών, του Λουξεμβούργου, της Γαλλίας και της Γερμανίας υπέγραψαν στην πόλη **Schengen** του Λουξεμβούργου συμφωνία με απώτερο στόχο την προοδευτική κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα κατά την κύκλο προσώπων, μεταφορά ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα και διευκόλυνση της μεταφοράς και της κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στα κράτη αυτά. Η Ελλάδα προσχώρησε το 1992 στη Μαδρίτη και κύρωσε με το νόμο 2514/1997 τη **Συμφωνία και τη Σύμβαση Εφαρμογής Schengen**. Ο 4^{ος} τίτλος (iv) αφορά το σύστημα Πληροφοριών Schengen. Το 3^ο κεφάλαιο της σύμβασης αφορά τη προστασία και την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων¹²

Ένα από τα μέτρα που προβλέπει η Σύμβαση Εφαρμογής για να αντισταθμίσει το έλλειμμα ασφάλειας που θα προκύψει από την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και αγαθών, είναι η δημιουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών, που θα στηρίζεται στη σύγχρονη τεχνολογία της πληροφορικής. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή τα μέρη εγκαθιστούν ένα κοινό σύστημα πληροφοριών, που καλείται Σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (SIS), στο οποίο περιέχονται καταχωρήσεις προσώπων και αντικειμένων κατά τη διενέργεια των συνοριακών ελέγχων, καθώς και άλλων αστυνομικών και τελωνειακών ερευνών στο εσωτερικό της χώρας. Ακόμη διαθέτει καταχωρήσεις για τις ανάγκες χορήγησης θεωρήσεων, τίτλων διαμονής, και άλλων δικαιωμάτων των αλλοδαπών. Το Σύστημα πληροφοριών αποτελείται από 2 Τμήματα: το Κεντρικό και τα Εθνικά, ένα για κάθε Συμβαλλόμενο μέρος. Κάθε κράτος ορίζει μια αρχή αρμόδια για το εθνικό Σύστημα Πληροφοριών που μεριμνά για την ορθή λειτουργία του. Η εγκατάσταση του συστήματος SIRENE είναι εξαιρετικά σημαντική γιατί κάθε κράτος πραγματοποιεί τις καταχωρήσεις του μέσω αυτής της Αρχής. Η αποστολή του συνίσταται στην ενδιάμεση επικοινωνία μεταξύ των αστυνομικών και δικαστικών αρχών των κρατών και στην επικοινωνία με τις αντίστοιχες SIRENE των άλλων εθνικών γραφείων. Αυτά δε συνιστούν μία νέα αστυνομική αρχή αλλά πρόκειται για ένα «θάλαμο επιχειρήσεων» που πλαισιώνεται από δικαστές και υπαλλήλους

¹² Βλ. Ν.Σακελλαρίου Το σύστημα πληροφοριών Schengen Σάκκουλας 1995

αρμόδιους για την εκτέλεση της συμπεριφοράς , δηλαδή επιτελούν μια εγγυητική λειτουργία ότι τα στοιχεία εναρμονίζονται με τις διατάξεις της σύμβασης .¹³ Οι πληροφορίες που καταχωρίζονται στο σύστημα Σένγκεν είναι για καταζητούμενα ή ανεπιθύμητα άτομα, για αναζητούμενα οχήματα, όπλα, έγγραφα(διαβατήρια)και τραπέζογραμμάτια. Ως αντιστάθμισμα των πολλαπλών δυνατοτήτων επεξεργασίας δεδομένων στο SIS, για την εγγύηση τήρησης των δικαιωμάτων των πολιτών προβλέπει αυστηρές προϋποθέσεις στον τρόπο συλλογής, στο είδος των δεδομένων, το χρόνο τήρησης και θέτει ως προαπαιτούμενο τον ορισμό ανεξάρτητης αρχής ελέγχου. Για το λόγο αυτό για τη λειτουργία του εθνικού τμήματος SIS απαιτείται σύμφωνα με αρ.7ν.2472/97 άδεια της Αρχής.

Η έδρα του γραφείου SIRENE είναι στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και στη διεύθυνση πληροφορικής του Υπουργείου.

5.Ακόμα οφείλουμε να αναφέρουμε την Οδηγία 95/46/Εκ της 24.10.1995 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης, την οποία τα κράτη- μέλη οφείλουν να μεταφέρουν στο εσωτερικό δίκαιο. Η οδηγία αποσκοπεί στην προσέγγιση και την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ώστε να διασφαλίζεται αφενός η προστασία των προσώπων (αναγνώριση της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης) και αφετέρου η ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς (αναγνώριση πληροφοριακής ελευθερίας).¹⁴

6.Τέλος εξεδόθη στις 15.12.1997 η οδηγία 97/66/ΕΚ «περί επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στο τηλεπικοινωνιακό τομέα.» Η Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε υπόψη της την εισαγωγή των νέων ψηφιακών τεχνολογιών στα δημόσια τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και για αυτό το λόγο εξέδωσε την οδηγία.

VIII ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΝΟΜΗΣ ΤΑΞΗΣ

1.Ο σημαντικότερος ελληνικός νόμος που αφορά τα προσωπικά δεδομένα είναι ο νόμος υπ'αριθμ.2472/1997 «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» μετά τις

¹³ Βλ .Γέροντας οπ. π.σελ.114-116

¹⁴ Βλ. Αλεξανδροπούλου- Αιγυπτιάδου. Ζητήματα από τι δίκαιο της πληροφορικής Σάκκουλας 2002σελ.45

τροποποιήσεις του από αρ.8 ν.2819/2000 και από το άρθρο 34 ν.2915/2001.

Με το νόμο αυτό θεσπίζονται οι νόμιμες προϋποθέσεις επεξεργασίας και επιχειρείται ένας συγκερασμός προστασίας της ιδιωτικής ζωής και της πληροφοριακής ελευθερίας. Ο νόμος οδήγησε σε κρίσιμες σταθμίσεις. Ο νόμος αυτός εκδόθηκε ως εκπλήρωση της ανάληψης υποχρέωσης του κράτους μας προκειμένου να προσχωρήσει στη Συνθήκη Σένγκεν. Για αυτό και **ο νόμος αυτός είναι γνωστός ως νόμος Σένγκεν**. Στο ρυθμιστικό του πλαίσιο εντάσσεται κάθε είδους επεξεργασία, αυτοματοποιημένη και μη, δημόσια και ιδιωτική. Ο νόμος αυτός αποτελεί συγκεκριμενοποίηση του ευρύτερου κανόνα δικαίου ΑΚ 57, εφόσον αυτός δεν κάλυπτε νέες προσβολές της προσωπικότητας από τη δυναμική εισβολή της πληροφορικής και παρείχε εκ των υστέρων προστασία με την προσφυγή στη δικαστική εξουσία. Ο 2472 συγκεκριμενοποιεί τις γενικές ρήτρες και δημιουργεί μεγαλύτερη βεβαιότητα δικαίου αφού δεν αφήνει πια τις λύσεις στη διαπλαστική εξουσία του δικαστή.¹⁵ Επίσης ο νομοθέτης προβαίνει σε μία διχοτόμηση των πληροφοριών σε απλά δεδομένα και σε ευαίσθητα δεδομένα. Όμως η διάκριση αυτή χαρακτηρίζεται από ρευστότητα αφού στα πλαίσια της ηλεκτρονικής επεξεργασίας όλες οι πληροφορίες όπως τονίζει ο Σπύρος Σημίτης είναι δυνάμει επικίνδυνες.

Εισάγει **3 συστήματα προληπτικού ελέγχου**: 1. Σύστημα προηγούμενης έγγραφης γνωστοποίησης, συλλογής, αρχειοθέτησης και επεξεργασίας δεδομένων από όλους τους κατόχους.(άρθρο 6)

2. Σύστημα προηγούμενης άδειας από Αρχή για τα παραπάνω όσον αφορά όμως τα ευαίσθητα δεδομένα, για έκδοση αρχείου ευαίσθητων δεδομένων (άρθρο 7)

3. Σύστημα προηγούμενης ενημέρωσης υποκειμένου πριν από την επεξεργασία τους.(άρθρο 11)¹⁶

ΙΧ' ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2472/1997

- Προηγούμενη συγκατάθεση του ατόμου για αρχειοθέτηση και επεξεργασία (άρθρο 5)
- Σύστημα ελέγχου για διασύνδεση αρχείων ή διασυννοριακή ροή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση (άρθρο 8,9)

¹⁵ Βλ. Μ. Σταθόπουλο οπ. π. σελ 7

¹⁶ Βλ. Γέροντα οπ. π. σελ. 184- 185

- Καθιέρωση απορρήτου δεδομένων (άρθρο 10)
- Δικαίωμα ενημέρωσης του υποκειμένου , το οποίο αίρεται από τις ανάγκες της εθνικής ασφάλειας και προκειμένου για τη διακρίβωση σοβαρών εγκλημάτων (άρθρο 11)
- Δικαίωμα πρόσβασης (άρθρο12)
- Δικαίωμα αντίρρησης (άρθρο13)
- Δικαίωμα για προσφυγή στο αρμόδιο δικαστήριο με αίτηση για άμεση αναστολή ή για μη εφαρμογή της πράξης- απόφασης (άρθρο 14)

Χ **ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ** **ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Στο **άρθρο 15** του **νόμου υπ' αριθμ.2472/1997** προβλέπεται η ίδρυση ανεξάρτητης διοικητικής αρχής με την ονομασία Αρχή προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (εφεξής Αρχή) με αποστολή την εποπτεία εφαρμογής του εν λόγω νόμου και άλλων ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επικίνδυνη επεξεργασία καθώς και τη διεκπεραίωση αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται κάθε φορά. Είναι συνεπώς εξοπλισμένη με αποφασιστικές αρμοδιότητες για τη λειτουργία του όλου συστήματος με κύριο γνώμονα την αποτελεσματική προστασία της ιδιωτικής ζωής.¹⁷

Τα νέα δεδομένα στο πεδίο πληροφορικής, οι δυσχέρειες στις σχέσεις μεταξύ της διοίκησης και διοικούμενων(απόρροια της γραφειοκρατίας) και η αποδεικνυόμενη αδυναμία των παραδοσιακών κρατικών μηχανισμών, δηλαδή της διοίκησης και της δικαιοσύνης να παρακολουθήσουν από κοντά τις τελευταίες εξελίξεις και να δώσουν λύσεις οδήγησε τον έλληνα νομοθέτη στην απόφαση να αναθέσει την κρατική εποπτεία ορισμένων ευαίσθητων χώρων σε νέα ξεχωριστά μορφώματα. Αυτά είναι πιο ευέλικτα , εξοπλισμένα με ισχυρές εξουσίες άσκησης κανονιστικής λειτουργίας , εκδίκασης διαφορών και επιβολής κυρώσεων. Με αυτόν τον τρόπο επιχειρήθηκε να δοθεί μια απάντηση στο αίτημα για αμεροληψία – αντικειμενικότητα που έλειπαν από τη διοικητική δράση. Η λειτουργία της Αρχής είναι χρήσιμη για τη συνταγματική θωράκιση των δικαιωμάτων.

- Η λέξη **Αρχή** αποκαλύπτει την έννομη ικανότητα τους προς έκδοση εκτελεστών διοικητικών πράξεων.
- Η λέξη ανεξάρτητη υποδεικνύει τον αποκλεισμό του ιεραρχικού ελέγχου από κυβερνητικά και εκτελεστικά όργανα. Υπάγονται

¹⁷ Βλ. Ανδρέα Κατράκη οπ. π. σελ.30

όμως , όπως και η Κυβέρνηση στο δικαστικό και κοινοβουλευτικό έλεγχο.

- Η λέξη διοικητική σημαίνει ότι δημιουργήθηκε από δημόσια πρωτοβουλία, έχει δημόσιο χαρακτήρα, διέπεται από το δημόσιο δίκαιο αλλά διαφεύγει την ιεραρχική υποταγή γιατί περιβάλλεται με ιδιαίτερο status.¹⁸

Αυτή ασκεί και νομοθετικές και εκτελεστικές και οιονεί δικαστικές αρμοδιότητες.(κρίση επί αμφισβητούμενων θεμάτων). Όμως από τη νομολογία προκύπτει η άποψη ότι πρόκειται για όργανα εκτελεστικής εξουσίας . Αποτελεί NOVUM σε σχέση με παραδοσιακή τριμερή διάκριση εξουσιών του Montesquieu.¹⁹

Η πρωτοτυπία του νέου μορφώματος έγκειται στο ότι ασκεί αρμοδιότητες διαφορετικής φύσης και είναι μια ανεξάρτητη αρχή που περιβάλλεται με τις εγγυήσεις του άρθρου 101 Α του Σ. Είναι επιβεβλημένο λοιπόν ο νομοθέτης να εξοπλίζει την αρχή αυτή με τόσες και τέτοιες αρμοδιότητες ώστε να διασφαλίζει αποτελεσματικά την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Εφόσον το Κράτος αποφάσισε να προχωρήσει στον αυτοπεριορισμό του σε συγκεκριμένους τομείς οφείλει να υποδεχτεί το νέο θεσμό σε όλες τις εκφάνσεις του και να εξοπλίζει την Αρχή με όσες εξουσίες κρίνει απαραίτητες για επιτέλεση σκοπού της. Επομένως ακόμα και με κανονιστικές και δικαιοδοτικές.

Παράδειγμα αυτών είναι οι κυρωτικές(άρθρο 21ν. 2472/97)

- Κατά πρώτον η Αρχή επιβάλλει **διοικητικές κυρώσεις** στον υπεύθυνο επεξεργασίας .Η διοικητική κύρωση συνίσταται σε:α)προειδοποίηση με αποκλειστική προθεσμία για άρση της παράβασης και β)σε πρόστιμο, καταστροφή αρχείου και άλλες κυρώσεις.(άρθρο 21ν. 2472/1997)
- Προβλέπονται και **ποινικές κυρώσεις**(άρθρο 22 ν.2472/1997)
- Η Αρχή απευθύνει και **συστάσεις ,υποδείξεις** στους υπεύθυνους επεξεργασίας. Αναφορικά με την εκτελεστότητα των πράξεών της έχει εκφραστεί η άποψη ότι θα μπορούσε να λάβει μορφή εκτελεστής διοικητικής πράξης ιδίως αν εμπεριέχει μομφή.Η ειδοποιός διαφορά μεταξύ των συστάσεων και των διοικητικών κυρώσεων φαίνεται να βρίσκεται στον καθορισμό αποκλειστικής προθεσμίας προς συμμόρφωση., η οποία χαρακτηρίζει μόνο τις διοικητικές κυρώσεις.Πάντως ο όρος «μέσα σε εύλογο χρόνο»είναι ενδεικτικός για τις συστάσεις.,

Από τις έως τώρα αναφερθείσες αρμοδιότητες της Αρχής **χαρακτήρα εκτελεστών διοικητικών πράξεων θεωρούνται ότι έχουν :**

α)η χορήγηση των αδειών(άρθρο 19)

¹⁸ Βλ .Ν. Βαγιωνάκη. Ζήτημα νομικής φύσεως πράξεων ελληνικών ΑΔΑ. ΕΔΔ ΙΕ'2002 ΤΕΥΧΟΣ ΙΙ σελ.445

¹⁹ Βλ. Ν .Βαγιωνάκης οπ. π.σελ 446

β)οι διοικητικές κυρώσεις (άρθρο 21) και οι
 γ)κανονιστικές πράξεις²⁰

ΧΓ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

2.Νόμος υπ' αριθμ.2774/1999 για την «προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα»

Ο δεύτερος ελληνικός νόμος που εκδόθηκε στις 21/22.12 εξειδικεύει το γενικό 2472/1997.Στο νόμο του 1999 ορίζονται οι προϋποθέσεις της νόμιμης επεξεργασίας με άξονα την αρχή εξοικονόμησης δεδομένων, η οποία συνίσταται στα ακόλουθα :

Α)Η επεξεργασία πρέπει να περιορίζεται στο απολύτως αναγκαίο μέτρο.

Β)πρέπει να επιλέγονται τεχνικά μέσα φιλικά προς την προστασία των δεδομένων

Γ)Επιτρέπεται να ενισχύεται η δυνατότητα ανώνυμης- ψευδώνυμης χρήσης ορισμένων υπηρεσιών.

Επειδή στις περισσότερες περιπτώσεις ο συνδρομητής – χρήστης είναι ο ασθενέστερος συμβαλλόμενος , ο νόμος αποκλείει τον εξαναγκασμό του σε συγκατάθεση για την επεξεργασία των δεδομένων του, απαγορεύοντας την εξάρτηση της παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών από την παροχή της συγκατάθεσης του χρήστη για επεξεργασία δεδομένων που τον αφορούν.

Ακόμη ο νόμος προβλέπει μια σειρά δικαιωμάτων του συνδρομητή – χρήστη όπως:

1.το δικαίωμα να εμποδίζει την αυτόματη προώθηση κλήσεων στη συσκευή του από τρίτους,

2.το δικαίωμα να μην συμπεριλαμβάνεται στους τηλεφωνικούς καταλόγους

3.να ζητά να μη δημοσιευθούν σε αυτούς ορισμένα δεδομένα του π.χ. διεύθυνσή του.²¹

Αυτός ο νόμος εκδόθηκε ως αποτέλεσμα της επιταγής για προσαρμογή στην Οδηγία 97/66/ΕΚ που αναφέραμε ανωτέρω.

Στο άρθρο 3 του νόμου ορίζεται ότι οι ρυθμίσεις του νόμου εφαρμόζονται στο πλαίσιο της παροχής διαθέσιμων στο κοινό τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε δημόσια δίκτυα ιδίως μέσω ψηφιακού δικτύου ενοποιημένων υπηρεσιών και δημοσίων ψηφιακών κινητών δικτύων. Από το άρθρο 3 του νόμου του 1999 και το 1 παράγραφος 2 του

²⁰ Βλ. Ν. Βαγιωνάκη.οπ.π.σελ.490- 491 και 499

²¹ Βλ. Αλ. Αιγυπτιάδου οπ.π.σελ.50επ

νόμου 2246/1994 στο οποίο αναφέρεται ως τηλεπικοινωνία η μετάδοση, εκπομπή, λήψη σημείων, σημάτων, γραπτού κειμένου, εικόνων, ήχου με ενσύρματα, οπτικά, ραδιοηλεκτρικά κύματα στο πεδίο εφαρμογής του νόμου υπάγονται το σύνολο υπηρεσιών που παρέχονται από το διαδίκτυο, τα πολυμέσα, τη διαλογική τηλεόραση, τα βίντεο.²²

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΑΡΘΡΟ 9 Α

Εκτός όμως από τους παραπάνω νόμους ήρθε να προστεθεί στην ελληνική έννομη τάξη και η Συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος που στο αναθεωρημένο Σύνταγμα την εντοπίζουμε στο άρθρο 9 Α. Έχουμε πλέον ρητή κατοχύρωση του δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης Βέβαια η διατύπωση του άρθρου 9 Α δε σημαίνει ότι απαγορεύεται γενικά η συλλογή, επεξεργασία και χρήση τους ούτε δίνει καν τη δυνατότητα στον κοινό νομοθέτη να καθιερώσει τέτοια απόλυτη απαγόρευση αφού αυτό θα ερχόταν σε αντίθεση με το άρθρο 5 Α του Συντάγματος. Αντίθετα η συνταγματική προστασία υποχρεώνει τον κοινό νομοθέτη να διαμορφώσει περιοριστικό θεσμικό πλαίσιο μεσα στο οποίο και μόνο καθίσταται θεμιτή η συλλογή προσωπικών δεδομένων. Με τη θέσπιση του πλαισίου αυτού προκύπτει ένα θεσμικό κεκτημένο, δηλαδή στο προστατευτικό πεδίο του 9 Α εισέρχεται ένα θεσμικό στοιχείο, με αποτέλεσμα να μην είναι επιτρεπτή η κατάργηση ισχύουσων διατάξεων κοινής νομοθεσίας χωρίς αντικατάσταση με άλλες ικανές να παράσχουν παρεμφερή προστασία. Το άρθρο 9 Α εγγυάται προστασία τόσο κατά το ουσιαστικό όσο και κατά το διαδικαστικό μέρος.²³

Η αριθμηση της διάταξης και η γειννιάσή της με το άρθρο 9 που αναγορεύει τον ιδιωτικό βίο σε απόλυτα απαραβίαστο συνταγματικό αγαθό υποδηλώνουν την προσέγγιση του νέου δικαιώματος ως αυτοτελούς αμυντικού δικαιώματος – ατομικού που πρώτιστα θεμελιώνεται ως αξίωση αποχής.²⁴

Εντάσσεται στα νέα δικαιώματα που προέκυψαν από Συνταγματική αναθεώρηση κοινό χαρακτηριστικό των οποίων είναι η μέριμνα για τη διαφύλαξη της προσωπικής αυτονομίας – αυτοκαθορισμού σε συνθήκες οικονομικής ανάπτυξης και αξιοποίησης της τεχνολογίας.

Έχει διανύσει το δικαίωμα αυτό κατά τα τελευταία 30 χρόνια στο πεδίο της ευρωπαϊκής έννομης τάξης μια τέτοια πορεία που το έχει αναγάγει σε ένα δικαίωμα με ικανό αριθμό ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ώστε να δικαιολογεί την ιδιαίτερη θέση του και αναγνώρισή του ως θεμελιώδες

²² Βλ. Γέροντας .οπ. π. σελ.250- 251

²³ Βλ. Χρυσόγονος .οπ.π. σελ.199

²⁴ Βλ.Λ. Μήτρου οπ. π. σελ.94

δικαίωμα, γεγονός που αποδεικνύει και η πρόσφατη του ένταξη στο Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.²⁵

XII

NOMΟΛΟΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΥΤΗ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ

Έκρινα σκόπιμο να κατατάξω τις αποφάσεις που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα σε θεματικές ενότητες προκειμένου να αναδειχθούν με τη βαρύτητα που τους πρέπει όλα τα ζητήματα και οι προβληματισμοί που προκάλεσε η εμφάνιση αυτού του νέου δικαιώματος.

Προτού όμως προχωρήσω στην παρουσίαση των ζητημάτων είναι απαραίτητο να αναφερθούμε σε δύο αποφάσεις του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου.

1. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ 15-12-1983 ΤΟΥ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ (ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ)

Με την απόφαση της 15-12-83 το Ο.Σ.Δ.Γ έθεσε τις γενικές αρχές για την προστασία του ατόμου από την χωρίς περιορισμούς συλλογή, αρχειοθέτηση, χρήση και μετάδοση των προσωπικών του πληροφοριών, στα πλαίσια της ηλεκτρονικής επεξεργασίας και οριοθέτησε το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των πληροφοριών το οποίο συνίσταται «στην εξουσία του ατόμου, να αποφασίζει το ίδιο σχετικά με την κοινοποίηση και χρήση των προσωπικών πληροφοριών που το αφορούν».²⁶

Τα προβλήματα προστασίας του πολίτη δημιουργούνται από τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα και ανέκυψαν ιδιαίτερα έντονα στη Γερμανία με τη γενική απογραφή του πληθυσμού που προβλεπόταν από τον Ομοσπονδιακό νόμο για απογραφή του πληθυσμού που δημοσιεύθηκε στις 25-3-1982 και όρισε ως ημερομηνία απογραφής τις 27.4.83. Θύελλα αντιδράσεων προκλήθηκε για αυτό το νόμο στα ΜΜΕ τα σωματεία και τις πολιτικές οργανώσεις γιατί ανέδειξε τους κινδύνους που επιφυλάσσει η κρατική κατοχή προσωπικών πληροφοριών. Μία συνταγματική προσφυγή έφτασε μέχρι και το Ο.Σ.Δ. όπου ζητούνταν ο έλεγχος της συνταγματικότητας του νόμου.²⁷

²⁵ Βλ. Μήτρου οπ. π. σελ.90 - 91

²⁶ Βλ. παρατηρήσεις της Χριστίνας Γιαννούλη στο ΕΔΔ έτος Α` 1988 τεύχη 2και 3

²⁷ Βλ. Γέροντας οπ. π. σελ.69

Στην απόφαση αυτή το δικαστήριο επικαλείται για πρώτη φορά το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των πληροφοριών. Το δικαστήριο προτού προβεί στον καθορισμό των θεμιτών περιορισμών του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης παρουσιάζει τις διαστάσεις της ιδιαίτερης αυτής έκφρασης του δικαιώματος για ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας:

«.....Το δικαίωμα αυτοκαθορισμού του ατόμου έχει ανάγκη ειδικής προστασίας ενόψει των σύγχρονων και μελλοντικών δυνατοτήτων της αυτόματης επεξεργασίας πληροφοριών. απειλείται κυρίως από το γεγονός ότι στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων δεν αντλούνται οι πληροφορίες , όπως παλιότερα , από μη μηχανογραφημένα αρχεία καρτελλών και εγγράφων. Αντίθετα, μεμονωμένα στοιχεία για την προσωπική ή αντικειμενική κατάσταση συγκεκριμένου προσώπου ή προσώπου που μπορεί να προσδιορισθεί είναι δυνατόν από τεχνικής πλευράς να καταχωρηθούν απεριόριστα και να αντληθούν ανά πάσα στιγμή μέσα σε δευτερόλεπτα, χωρίς οι αποστάσεις να παίζουν κανένα ρόλο. Επιπλέον είναι δυνατόν οι προσωπικές ελευθερίες να συσχετισθούν και να συμπληρωθούν με άλλες συλλογές πληροφοριών σχηματίζοντας ένα πλήρες πορτρέτο της προσωπικότητας, την ακρίβεια και τον προορισμό του οποίου δεν είναι σε θέση να ελέγξει ο θιγόμενος πολίτης...

Ο αυτοκαθορισμός και η αυτονομία, ωστόσο, του ατόμου εξακολουθούν να προϋποθέτουν την ελευθερία του να αποφασίζει για το τι θα πράξει και τι θα παραλείψει, σε συνδυασμό με την πραγματική δυνατότητα να ενεργεί σύμφωνα με την απόφασή του αυτή. Όποιος δεν είναι σε θέση να υπολογίσει ποιες πληροφορίες που τον αφορούν είναι γνωστές σε συγκεκριμένους χώρους του κοινωνικού του περίγυρου, είναι πιθανό να εμποδίζεται σημαντικά στην ελευθερία του να προγραμματίζει και να αποφασίζει αυτόνομα. Θα ήταν ασυμβίβαστη με το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των πληροφοριών η έννομη τάξη και κατά συνέπεια η κοινωνία στην οποία οι πολίτες δεν είναι σε θέση πλέον να γνωρίζουν ποιος ,πότε, τι και με ποια ευκαιρία γνωρίζει για αυτούς. Όποιος δεν είναι σε θέση να γνωρίζει, αν αποκλίνουσες συμπεριφορές καταγράφονται και καταχωρούνται μόνιμα ως πληροφορίες θα προσπαθήσει να μην προσελκύει την προσοχή με μια τέτοια συμπεριφορά. Αν κάποιος για παράδειγμα, πιθανολογεί ότι η συμμετοχή του σε μια συνάθροιση ή μια πρωτοβουλία πολιτών καταγράφεται από κάποια υπηρεσία και ανησυχεί για ενδεχόμενες συνέπειες ,είναι πιθανό να μην ασκεί τα αντίστοιχα θεμελιώδη δικαιώματά του. Κάτι τέτοιο δε θα επηρέαζε δυσμενώς μόνο τις δυνατότητες ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου, αλλά και το γενικό συμφέρον, διότι η αυτονομία αποτελεί βασική προϋπόθεση

λειτουργίας μιας φιλελεύθερης δημοκρατικής κοινότητας που στηρίζεται στη δυνατότητα δράσης και συμμετοχής των πολιτών της.....»²⁸

Το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης δε σημαίνει όμως και την απόλυτη και απεριόριστη κυριαρχία του ατόμου στα προσωπικά του στοιχεία. Οι πληροφορίες ακόμα και αν αναφέρονται σε ένα πρόσωπο απεικονίζουν την κοινωνική πραγματικότητα, η οποία δεν είναι δυνατόν να ενταχθεί αποκλειστικά και μόνο στο συγκεκριμένο άτομο.

Το Δικαστήριο έκανε μια πρώτη νύξη στην ιστορία του δικαιώματος των αρχών που σηματοδοτούν το δικαίωμα και είναι οι ακόλουθες:

Το δικαίωμα, σύμφωνα με το BVerfG, μπορεί να περιορισθεί μόνο για λόγους **υπέρτερου γενικού συμφέροντος** το οποίο μπορεί να προκύψει μόνο σε σχέση με πληροφορίες που έχουν κοινωνικό ενδιαφέρον- αποκλείοντας τις αυστηρά προσωπικές πληροφορίες που ανάγονται στη σφαίρα του απορρήτου και που πρέπει να προβλέπονται στη σχετική νομοθετική ρύθμιση, η οποία οφείλει να ανταποκρίνεται στην επιταγή της σαφήνειας των κανονιστικών ρυθμίσεων και όπου θα πρέπει να προβλέπεται με σαφήνεια ο **σκοπός της χρήσης των δεδομένων** εκ των προτέρων και εφόσον οι πληροφορίες είναι **πρόσφορες** αλλά και **αναγκαίες για την επίτευξη του ειδικά καθοριζόμενου σκοπού**.

Ακόμη το δικαστήριο τόνισε ιδιαίτερα την τήρηση εκ μέρους του νομοθέτη της **συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας**. Δηλαδή αναρωτήθηκε αν το κράτος μπορούσε να συλλέξει τις απαραίτητες πληροφορίες προσφεύγοντας στη μέθοδο της δειγματοληπτικής απογραφής η οποία όμως περικλείει κινδύνους κινδύνους σοβαρών ανακριβειών και συνεπώς δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη βεβαιότητα της γενικής απογραφής. Ωστόσο το δικαστήριο κάλεσε το νομοθέτη να παρακολουθεί τις γενικές επιστημονικές εξελίξεις και να προκρίνει τη μέθοδο εκείνη που συνιστά το λιγότερο επαχθές για τους πολίτες μέτρο.

Επίσης σοβαρά προβλήματα προκλήθηκαν με τη δυνατότητα ανταλλαγής των πληροφοριών από τη μία διοικητική αρχή στην άλλη. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να ελέγχεται αν οι πληροφορίες που ζητούνται είναι απολύτως απαραίτητες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της αρχής που τις παραλαμβάνει. Έτσι το δικαστήριο επικαλείται την αρχή της πληροφορικής διάκρισης των εξουσιών, δηλαδή ακόμα και στο ίδιο ν.π.δ.δ. είναι αναγκαία η διάκριση μεταξύ των διαφόρων λειτουργιών και αρμοδιοτήτων και συνεπώς η μετάδοση των πληροφοριών πρέπει να οριοθετηθεί σύμφωνα με τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες, δηλαδή η ανταλλαγή τους μεταξύ των διοικητικών υπηρεσιών του ίδιου νομικού

²⁸ Βλ. Μετάφραση Χριστίνας Γιαννούλη οπ.π. 339

προσώπου επιτρέπεται εφόσον προβλέπεται ρητά από ειδική νομοθετική εξουσιοδότηση.

Η παραπάνω απόφαση φαίνεται να απορρίπτει τη διάκριση των πληροφοριών σε κατηγορίες γιατί τελικά είναι όλες σημαντικές και ευαίσθητες.²⁹

Στη συνέχεια όμως το BverfG αναφερόμενο στην ενδεχόμενη προσβολή του δικαιώματος «αυτοδιάθεσης των πληροφοριών» από την πολλαπλή χρησιμότητα τους που συλλέγονται στα πλαίσια στατιστικής έρευνας δέχεται χωρίς αιτιολογία ότι στη φύση της στατιστικής έρευνας ανταποκρίνεται ότι η χρήση των πληροφοριών δεν μπορεί εκ των προτέρων να καθοριστεί αυστηρά για συγκεκριμένο και μόνο σκοπό και ως αντιστάθμισμα της αδυναμίας αυτής επισημαίνει ότι ο νόμος προβλέπει ειδικά οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την εξασφάλιση της de facto ανωνυμοποίησης των πληροφοριών.³⁰

2. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ 24- 9- 1987 ΤΟΥ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ Δ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Ενδιαφέρουσα θεωρείται και αυτή η απόφαση σχετικά με το νόμο για την απογραφή του 1987, όπου τονίζεται, ότι ο νομοθέτης οφείλει να θεσπίσει τις αναγκαίες εγγυήσεις για την προστασία του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης των πληροφοριών και συγκεκριμένα πρέπει να εξασφαλισθεί η τήρηση του στατιστικού απορρήτου και η επιταγή της de facto ανωνυμοποίησης των πληροφοριών στο συντομότερο χρονικό διάστημα. Το δικαστήριο επισημαίνει ότι οι απογραφείς υποχρεούνται να τηρούν το στατιστικό απόρρητο. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται εκμετάλλευση των πληροφοριών η οποία αντιστρατεύεται το σκοπό της απογραφής.

Η ασκούσα τη συνταγματική προσφυγή δεν μπορεί να θεωρήσει ότι είναι αντισυνταγματική η κλήση για εκπλήρωση της υποχρέωσής της να απαντήσει στο ερωτηματολόγιο της απογραφής, επικαλούμενη την έλλειψη διαφάνειας της αυτόματης επεξεργασίας στις αρμόδιες στατιστικές υπηρεσίες των κρατιδίων και τη μη εξασφάλιση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης με τις αναγκαίες προβλέψεις διαδικασιών διαγραφής, ανωνυμοποίησης, και απομόνωσης των πληροφοριών. Η διαδικασία αυτή προβλέπεται ήδη στην παράγραφο 15 του νόμου που επιτάσσει το χωρισμό των βοηθητικών(οδός και αριθμός κατοικίας) από τα κύρια στοιχεία της απογραφής, ενώ ο ρυθμός και η οργάνωση της επεξεργασίας των πληροφοριών οφείλουν να ανταποκρίνονται στην επιταγή της συντομότερης δυνατής εξάλειψης, ώστε να μην είναι δυνατή

²⁹ Βλ. Γέροντα οπ. π. σελ 74- 78

³⁰ Βλ. Χ. Γιαννούλη. Οπ .π. σελ.358

η επισήμανση της ταυτότητας του προσώπου. Το δικαστήριο κρίνει ότι η de facto ανωνυμοποίηση εξασφαλίζεται αν και εφόσον ο δέκτης των πληροφοριών δεν είναι πλέον σε θέση να συνδέσει μία πληροφορία με συγκεκριμένο πρόσωπο, παρά μόνο με δυσανάλογη- σε σύγκριση με την αξία της ζητούμενης πληροφορίας- δαπάνη χρόνου, χρημάτων και εργασίας.

Το άτομο θα πρέπει να αποδεχθεί τον κίνδυνο αναγνώρισης του ως αναγκαία συνέπεια μιας στατιστικής, που επιβάλλεται για λόγους υπέρτερου γενικού συμφέροντος αν και εφόσον τα οργανωτικά και διαδικαστικά μέτρα των στατιστικών υπηρεσιών εξασφαλίζουν, παράλληλα με τις επιταγές της απομόνωσης και διαγραφής, την επιταγή της χρήσης των πληροφοριών αποκλειστικά για στατιστικούς σκοπούς και την απαγόρευση της διαδικασίας επισήμανσης της ταυτότητας του προσώπου.³¹

Από την ανάλυση της απόφασης προκύπτει ότι το BverfG δέχθηκε μεν φραστικά και προσπάθησε να οριοθετήσει το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των πληροφοριών αλλά τόσο η νομική θεμελίωση του στο άρθρο 2 του Θεμελιώδους Νόμου, όσο και η υπέρμετρη σχετικοποίησή του το αναιρούν πρακτικά. Πράγματι το δικαστήριο όχι μόνο φάνηκε να δείχνει τυφλή εμπιστοσύνη στις «αγαθές προθέσεις» της διοίκησης, αλλά και έκρινε συνταγματικές ρυθμίσεις του νόμου για την απογραφή του 1987 που δεν εξασφαλίζουν την ανωνυμοποίηση των πληροφοριών.

Θα πρέπει ακόμα να επισημάνουμε ότι η ανεξάρτητα από το ζήτημα αν η διεξαγωγή της υποχρεωτικής απογραφής παραβιάζει συγκεκριμένα ατομικά δικαιώματα, σήμερα αμφισβητείται έντονα και η αναγκαιότητα γενικής απογραφής. Με τις σύγχρονες μεθόδους εμπειρικής κοινωνικής έρευνας και στατιστικής, μια απλή δειγματοληπτική έρευνα οδηγεί σε συμπεράσματα εξίσου αξιόπιστα με εκείνα της γενικής απογραφής. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, στην Ολλανδία όπου, κατόπιν κινητοποιήσεων, η γενική απογραφή καταργήθηκε ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '70.

Εξάλλου η χρησιμότητα της απογραφής για τη χάραξη της κοινωνικής πολιτικής δεν είναι προφανής, εφόσον στην τελική απόφαση επιδρά καθοριστικά πλήθος παραγόντων και συμφερόντων ξένων προς τα αιτήματα και τις ανάγκες των αμέσως ενδιαφερομένων. Πέρα από αυτό, κατάλληλη μέθοδος για την έκφραση υπεύθυνης και δεσμευτικής γνώμης των πολιτών είναι η οργάνωση τοπικών συνελεύσεων και δημοψηφισμάτων και όχι οι αδιαφανείς γραφειοκρατικές διαδικασίες και έρευνες.

Πρέπει τέλος να λάβουμε υπόψη μας ότι η απεριόριστη τεχνική διευκόλυνση της κεντρικής εξουσίας να συγκεντρώνει όλα τα δεδομένα,

³¹ Βλ. Γέροντα οπ. π. σελ 77- 78

να τα επεξεργάζεται και να αποφασίζει εν ονόματι των πολιτών είναι επικίνδυνη και ασυμβίβαστη με την έννοια της ουσιαστικής δημοκρατίας.³²

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Μετά την έκδοση των αποφάσεων αυτών η νομολογία περιορίζεται σε μια επανάληψη των θέσεων του και προσπαθεί να προβεί σε μια συγκεκριμενοποίησή τους , χωρίς βέβαια να έχει προσδιορισθεί με σαφήνεια το προστατευόμενο έννομο αγαθό, δηλαδή δεν έχει αποσαφηνισθεί εξαντλητικά το περιεχόμενό του.

3.ΑΠΟΦΑΣΗ 25.4.2001 ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ BverfG

«Συγκέντρωση και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από τις αστυνομικές αρχές.»

³² Βλ. Χ. Γιαννούλη οπ. π.σελ 359, 360

XIV ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΕΝΝΟΙΕΣ:

1.ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ; -ΤΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΑΡΧΕΙΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ;

Σε αυτή τη θεματική ενότητα εντάσσονται δυο αποφάσεις της Αρχής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

1. Απόφαση της Αρχής υπ' αριθμ. 55 /2002

« Σύμφωνα με το άρθρο 2 ε του ν'2472/1997 αρχείο ορίζεται κάθε σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία αποτελούν ή πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας. Η σύναψη τραπεζικών συμβάσεων μέσω της επικοινωνίας με εικονοτηλέφωνο έχει σκοπό να πιστοποιήσει την ταυτότητα του πελάτη και εφόσον δεν είναι δυνατή με τον υπάρχοντα εξοπλισμό η αποθήκευση των δεδομένων ήχου και εικόνας ,αυτά δεν αποτελούν αρχείο.»

2. Απόφαση της Αρχής υπ' αριθμ. 608/19.3.2001

«Οι προσωπικές σημειώσεις μαθήτριας που βρίσκονται σε τετράδιο και η αφαίρεση του τετραδίου κατά την ώρα του της διδασκαλίας αποτελούν προσωπικά δεδομένα και η κατοχή τους και καταχώρησή τους εμπίπτουν στην έννοια της επεξεργασίας του. Ν. 2472/97.Και σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.1 τα δεδομένα δε συλλέχθηκαν από την καθηγήτρια κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους ,σαφείς και νόμιμους σκοπούς ,ούτε υπέστησαν θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών.»

2.ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ;

3.Απόφαση της Αρχής υπ' αριθμ.482/1.3.2001

«Οι δραστηριότητες της εταιρίας fintrust εμπίπτουν στην έννοια της αντιπροσώπευσης του άρθρου 211 του ΑΚ. Λειτουργεί ως αντιπρόσωπος της Εθνικής Τράπεζας και προβαίνει σε ενέργειες για λογαριασμό και κατ' εντολή της Εθνικής. Στα πλαίσια αυτής της αντιπροσώπευσης επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικά ως εκτελούσα την επεξεργασία για

λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας. Η επεξεργασία αυτή είναι νόμιμη γιατί περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στους σκοπούς της αντιπροσώπευσης και τηρούνται οι όροι του αρ.10 του ν.2472 για το απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας.»

3.ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ- ΑΡΧΗ ΣΥΝΑΦΕΙΑΣ-ΠΡΟΣΦΟΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

4. Απόφαση της Αρχής 109/31.3.99

«Ο σκοπός της επεξεργασίας είναι η ελαχιστοποίηση των κινδύνων από τη σύναψη πιστωτικών συμβάσεων με αφερέγγυους πελάτες και η προστασία της εμπορικής πίστης. Η επεξεργασία όμως πρέπει να είναι «απολύτως αναγκαία» για την ικανοποίηση του σκοπού αυτού, ενώ η προστασία της εμπορικής πίστης πρέπει να υπερέχει προφανώς των συμφερόντων των υποκειμένων των δεδομένων(αρ.5 παρ2 ε΄)Συνεπώς η επεξεργασία επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου αφού βέβαια αυτό ενημερωθεί. Πάντως για τα δεδομένα πρέπει να γίνεται μια αξιολόγηση σύμφωνα με τις αρχές της προσφορότητας και αναλογικότητας ανάλογα με τη βαρύτητά τους.»

5. Απόφαση της Αρχής 523/19.10.1999

«Η Αρχή κρίνει την προτεινόμενη κλιμάκωση του χρόνου διατήρησης των δεδομένων στο αρχείο «Τειρεσίας Α.Ε.» προς το παρόν ανεκτή.Επίσης θεωρεί κατ' αρχήν σύννομη τη δημιουργία αρχείου απολεσθέντων ταυτοτήτων και διαβατηρίων .»

6.Απόφαση της Αρχής 50/2000

«Θεωρείται νόμιμη η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων για σκοπούς απ' ευθείας διαφήμισης και απ' ευθείας προώθησης πωλήσεων προϊόντων και υπηρεσιών σύμφωνα με το αρ.4 παρ.1 με την προϋπόθεση το υποκείμενο να έδωσε τη συγκατάθεση του ή να μη την έδωσε αλλά να εμπίπτει σε μία από τις εξαιρέσεις του άρθρου 5 παρ.2

Όμως ο Έλληνας νομοθέτης δίνει στο υποκείμενο των δεδομένων το δικαίωμα εξαίρεσης από όλες τις ενέργειες εμπορίας (άρθρο 13 παρ.3 ν.2472/1997=δικαίωμα αντίρρησης)»

7. Απόφαση της Αρχής της 27-4-99

«Η επεξεργασία δεδομένων επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου εφόσον είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημοσίου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή.(αρ.5παρ2 στοιχ.2 ν.2472/1997)Η άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου αποτελεί έργο δημοσίου συμφέροντος.»

8. Απόφαση της Αρχής 510/15-5-2000 για τις ταυτότητες.

«Αυτή είναι η πρόσφατη και πολυσυζητημένη απόφαση της Αρχής που έχει εγείρει πολλές και ποικίλες αντιδράσεις μιας και θίγει ένα μείζον πολιτικό, κοινωνικό και νομικό ζήτημα όπως είναι η αναγραφή ή όχι προσωπικών δεδομένων και δη ευαίσθητων στο αστυνομικό δελτίο ταυτότητας. Περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο στοιχείο ,το θέμα της αναγραφής του θρησκευάματος έχει προκαλέσει περισσότερες διαφωνίες. Δύο είναι τα ζητήματα που τίθενται:

A)η αρμοδιότητα της Αρχής και η δεσμευτικότητα των αποφάσεων της
B)η ουσία της απόφασης .

A.:Στο άρθρο 15επ. του ν'2472/97 δηλώνεται ότι στις αρμοδιότητες της Αρχής περιέχεται και η γνωμοδότηση και η έκδοση πράξεων κανονιστικού περιεχομένου οι οποίες υπόκεινται στον έλεγχο του ΣΤΕ. Ωστε ορθώς η Αρχή επελήφθη του ζητήματος αφού πρόκειται για την εφαρμογή προσωπικών δεδομένων σε δημόσιο έγγραφο. Η απόφαση όμως δεν έχει την ισχύ δικαστικής απόφασης .Είναι εκτελεστή, αφού πρόκειται για διοικητική πράξη και μάλιστα κανονιστική ,δεν παύει ωστόσο να υπάρχει η δυνατότητα προσβολής της με αίτηση ακυρώσεως.

Ποια η νομική φύση της Αρχής και συνεπώς και των αποφάσεών της;

Είναι συλλογικό όργανο της εκτελεστικής εξουσίας χωρίς νομική προσωπικότητα αλλά εξοπλισμένο με εξουσίες ρύθμισης και ελέγχου μέσω των κανονιστικών και κυρωτικών αρμοδιοτήτων. Δεν υπόκειται σε ιεραρχικό έλεγχο ή εποπτεία της κεντρικής Διοίκησης ενώ τα μέλη του απολαμβάνουν ανεξαρτησία. Κατά συνέπεια οι αποφάσεις της Αρχής εφαρμόζονται πλήρως και αυτομάτως χωρίς περαιτέρω έλεγχο εκτός από αυτόν της νομιμότητας από το Στε , εκτός αν υπερψηφισθεί η πρόταση νόμου της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης που ρυθμίζει το ζήτημα στη βάση της προαιρετικότητας.

Β.:Θα πρέπει να την κρίνουμε αναφορικά με τις διατάξεις του Ελληνικού Συντάγματος για τη θρησκευτική ελευθερία και της ΕΣΔΑ. Κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί από το κράτος να γνωστοποιήσει τη θρησκευτική του τοποθέτηση. Η υποχρεωτική αναγραφή του θρησκεύματος αποτελεί παραβίαση της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης στην αρνητική της έκφραση, δηλαδή η δυνατότητα του καθενός μας ή να μην ακολουθεί κανένα δόγμα ή και να μην επιθυμεί να δηλώσει ποιο εκπροσωπεί γιατί είναι κάτι που αφορά καθαρά την ιδιωτική ζωή του καθενός. .

Η Αρχή σύμφωνα με το νόμο 2472 ερμηνεύει ότι είναι αθέμιτη η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων ακόμα και αν αυτή γίνεται με τη συγκατάθεση του υποκειμένου γιατί μια τέτοια επεξεργασία μπορεί να μην είναι αθέμιτη αλλά δε συνάδει με την αρχή του σκοπού της προσφορότητας και της αναγκαιότητας. Σκοπός της επεξεργασίας είναι η βεβαίωση της ταυτότητας του υποκειμένου. Η βεβαίωση αυτή εξασφαλίζεται με την εξατομίκευση του κατόχου του δελτίου που εξασφαλίζεται με την αναγραφή τόσων στοιχείων ώστε να εκμηδενίζονται οι πιθανότητες ύπαρξης 2 ή περισσότερων προσώπων με κοινά χαρακτηριστικά. Επομένως τα στοιχεία :δακτυλικό αποτύπωμα , ονοματεπώνυμο συζύγου, επάγγελμα , υπηκοότητα, κατοικία και θρήσκευμα δε θα πρέπει να θεωρούνται απαραίτητα για την εξατομίκευση. Η Αρχή όμως μπορεί να κρίνει αν το θρήσκευμα είναι απαραίτητο στοιχείο ασφαλώς γιατί αποκλειστική αποστολή της είναι η εφαρμογή του νόμου 2472/97 και ο νόμος αυτός επιτρέπει την επεξεργασία όταν γίνεται για καθορισμένους σαφείς και νόμιμους σκοπούς. Η αρχή πρεσβεύει ότι ακόμα και η προαιρετική αναγραφή του θρησκεύματος αντίκειται στο 13 του Σ. γιατί θα θεμελιωνόταν διάκριση χωρίζοντας τους πολίτες σε αυτούς που δηλώνουν ότι θρησκευόνται και σε εκείνους που δεν το δηλώνουν.

Συμπεραίνει λοιπόν ο Βασίλης Παυλόπουλος ότι η προαιρετική αναγραφή του θρησκεύματος είναι σύμφωνη με την κατοχυρωμένη ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης και δεν αντίκειται στον προαναφερόμενο νόμο του 1991.³³

Ο Ευάγγελος Βενιζέλος αναφέρει ότι το αιτιολογικό της απόφασης στηρίζεται στο νόμο 2472/1997 ο οποίος και εδώ είναι ο κρίσιμος κόμβος του νομικού συλλογισμού ως νεότερος και με διατάξεις που εισάγουν στην Ελλάδα ρυθμίσεις του διεθνούς και κοινοτικού δικαίου υπερνομοθετικής ισχύος επιβάλλει τη σύμφωνη προς αυτόν ερμηνεία των παλαιότερων ρυθμίσεων για τα δελτία ταυτότητας. Επίσης στον προβληματισμό του για τη νομική φύση της πράξης αναφέρει ότι η απεύθυνση συστάσεων και υποδείξεων όταν εμπεριέχουν μομφή

³³ Βλ. Βασίλη Παυλόπουλος στη σχολιασμένη απόφαση στο Ε.Δ.Δ. ΕΤΟΣ ΙΓ΄ 2000 ΣΕΛ. 164-172

προσλαμβάνουν μορφή εκτελεστής διοικητικής πράξης. Αυτή δεν είναι κανονιστική μιας και ούτε εμφανίζεται ως τέτοια ούτε δημοσιεύθηκε στην ΕτΚ. Δεν πρόκειται ούτε για διοικητική κύρωση γιατί λείπει η αποκλειστική προθεσμία της συμμόρφωσης. Εδώ η Αρχή προειδοποιεί αλλά ζητά οι ενέργειες να γίνουν μέσα σε εύλογο χρόνο άρα δεν πρόκειται για προειδοποίηση κύρωση αλλά για σύσταση και υπόδειξη. Βέβαια εφόσον η πράξη εκτελεστεί και παράγει έννομες συνέπειες θεωρείται εκτελεστή και προσβάλλεται παραδεκτώς ως τέτοια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Στο προοίμιο και στην αιτιολογία της πράξης συμφύρονται διάφορα κανονιστικά επίπεδα και υπολανθάνει έλεγχος συνταγματικότητας του νόμου και έλεγχος της συμβατότητας τους προς κανόνες του διεθνούς δικαίου από διοικητικό όργανο. Το γεγονός πως ο έλεγχος του σκοπού ενός νόμου από διοικητικό όργανο εμπεριέχει πολιτικές αξιολογήσεις αρμόδια για τις οποίες είναι συνήθως τα νομοθετικά όργανα. Το γεγονός ότι διαμέσου των προσωπικών δεδομένων αντιμετωπίζονται θέματα που αφορούν τη θρησκευτική ελευθερία πρέπει να μας οδηγήσουν στο ακόλουθο συμπέρασμα: Μια τόσο συνολική και βαθιά επέμβαση στο νομικό καθεστώς των ταυτοτήτων δεν μπορεί να γίνει εμμέσως από μια διοικητική αρχή και με επίκληση νόμου που δεν έχει ως βασικό αντικείμενο τις ταυτότητες. Μια τέτοια επέμβαση έπρεπε να γίνει με νομοθετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης με τη μορφή σχεδίου νόμου που θα ψηφιζόταν στη Βουλή των Ελλήνων. Αυτό θα ήταν σύμφωνο με τον ίδιο το δημοκρατικό και κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του πολιτεύματος μας. Ή απλά η σύσταση έπρεπε να γίνει όχι προς τη Διοίκηση αλλά προς τα νομοθετικά όργανα.³⁴

Ο Ευτύχιος Νικόπουλος αναφέρει σχετικά ότι ο νόμος 2472/97 με τον οποίο μεταφέρθηκε η οδηγία 95/45/ΕΚ (η οποία απέκτησε την ισχύ του τυπικού νόμου γιατί αυτή έχει την τυπική ισχύ στο εσωτερικό δίκαιο με το είδος της πράξεως του εσωτερικού δικαίου που τη μεταφέρει) δεν μπορεί να καταργήσει τις ρυθμίσεις του νόμου 1988/91 ενός νόμου ειδικού στις ρυθμίσεις του .*Lex posterior generalis non derogat legi priori speciali*. Εφόσον κανένα νομοσχέδιο δεν κατατέθηκε κανένας νόμος δε ψηφίσθηκε που να καταργεί αυτόν του 91, επομένως η ισχύς του εξακολουθεί να υφίσταται.³⁵

Ο δικηγόρος Γρηγόριος Λαζαράκος πρεσβεύει ότι ο ευρωπαϊός νομοθέτης μέσω της γενικότητας και της ασάφειας φρόντισε να παράσχει σε κάθε κράτος την ευχέρεια να αποφασίζει το ίδιο με βάση τις δικές του

³⁴ Βλ. Ευάγγελο Βενιζέλο Σχόλιο στην 510/17/15.5.2000 πράξη της Αρχής για τις ταυτότητες από το Σύνταγμα (το Σ) 4-5/2000- Διμηνιαία Επιθεώρηση Συνταγματικής Θεωρίας και Πράξης τόμος 26 έτος 2000 Σπουδαστήριο Δημοσίου Δικαίου σελ.935-948

³⁵ Βλ. άρθρο Ευτύχιου Νικόπουλου Αρμενόπουλος .Επιστημονική Επετηρίδα 21 –2000-σελ.37επ

πολιτισμικές, πολιτικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες για εξαιρέσεις από την οδηγία.(π.χ. στη θρησκευτική ελευθερία)Με βάση λοιπόν αυτά συμπεραίνουμε ότι η προαιρετική αναγραφή του θρησκευάτος δεν αντίκειται στο νόμο και την Οδηγία.»³⁶

9. Απόφαση του ΣΤΕ 2279/2001

«Η απόφαση της Αρχής για τις ταυτότητες κατά το πρώτο σκέλος του διατακτικού της επιβάλλοντας τη διοικητική κύρωση της προειδοποίησης ότι παραβιάζει το ν.2472/97αποτελεί εκτελεστή ατομική διοικητική πράξη, συνεπαγόμενη άμεσες έννομες συνέπειες μόνο για τον υπεύθυνο επεξεργασίας του Υπουργείου δημοσίας Τάξης και όχι για τους τρίτους. Ενώ στο δεύτερο σκέλος του διατακτικού της , ότι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης της θα επανέλθει ,αποτελεί απλή σύσταση στερούμενη εκτελεστού χαρακτήρα.»

10.ΣΤΕ 2280/2001

«Το δικαστήριο αναγνωρίζει την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης από την αρνητική της πλευρά. Το δικαίωμα εκδήλωσης θρησκευτικών πεποιθήσεων όχι μόνο δεν παρέχει στους φορείς την αξίωση αναγραφής του θρησκευάτος αλλά απαγορεύει την αναγραφή αυτή και προαιρετικώς γιατί θα αναιρούσε τη θρησκευτική ουδετερότητα του κράτους και θα προσέβαλλε τη θρησκευτική ελευθερία των Ελλήνων αφού θα προσέβαλλε τη θρησκευτική ισότητα κατοχυρωμένη στο άρθρο 13 παρ.1 Σ. Επομένως η κοινή υπουργική απόφαση με την οποία καθορίστηκε νέος τύπος δελτίου ταυτότητας νομίμως δεν περιέλαβε την ένδειξη του θρησκευάτος.»

11.ΣΤΕ 2281/2001

«Η συλλογή του προσωπικού δεδομένου της ιθαγένειας είναι νόμιμη σύμφωνα με τις αρχές της αναλογικότητας και του νόμιμου σκοπού»

12.ΣΤΕ 2282/2001

«Η συλλογή του ονόματος του –της συζύγου και η αναγραφή του στο δελτίο ταυτότητας δεν αποτελεί πρόσφορο ή αναγκαίο στοιχείο για την εξυπηρέτηση των σκοπών της ταυτότητας .ανεπίτρεπτη η αναγραφή σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 95/46/EK και του ν.2472»

³⁶ Βλ. άρθρο Γρηγορίου Λαζαράκου Δικηγόρου στο Συνήγορο 2000 σελ172

13.ΣΤΕ 2286/2001

«στερείται εννόμου συμφέροντος για αίτηση ακυρώσεως κατά της απόφασης της Αρχής το Κόμμα «Ορθόδοξο Κίνημα Συνταγματικής Νομιμότητας»

14.ΑΡΧΗ 1123/27.9.2000

«Ενόψει του σκοπού της επεξεργασίας που εδώ είναι η διαπίστωση της τ αυτότητας του εκλογέα ορισμένα στοιχεία που περιέχονται στη δήλωση των ΟΤΑ υπερβαίνουν το σκοπό της επεξεργασίας.»

15.ΑΡΧΗ 100/31.1.2000

«Η κατοχή καταχώρηση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση εικόνων ερωτικής ζωής καθώς και σελίδων προσωπικού ημερολογίου, αποτελεί χρήση ή διαδοση προσωπικών δεδομένων και εμπίπτει στην έννοια του ν.2472/97.Για να κριθεί η παρανομία της κατοχής των δεδομένων απαιτείται in concreto στάθμιση των συνταγματικών δικαιωμάτων της «πληροφορικής αυτοδιάθεσης » αφενός που αποτελεί ιδιαίτερη εκδήλωση του δικαιώματος της προσωπικότητας και του δικαιώματος ενημέρωσης του κοινού δια του τύπου αφετέρου. Η κρίση περί νομιμότητας βασίζεται στο κατά πόσον αυτή εξυπηρέτησε το υπέρτερο συμφέρον πληροφόρησης της κοινής γνώμης ενόψει της αρχής της αναλογικότητας.Οι κυρώσεις που επιβάλλονται από την Αρχή δε συμπίπτουν με ενδεχόμενες που επιβάλλονται από το ΕΣΡ.

Τίθεται ζήτημα σύγκρουσης 2 συνταγματικά προστατευόμενων αγαθών και η κρατούσα στη θεωρία και νομολογία άποψη επιτάσσει τη στάθμισή τους στα πλαίσια της αρχής της πρακτικής εναρμόνισης. Υπό το φως αυτό θεσπίσθηκε στο ν.2472 (αρ.7 παρ.2ζ') εξαίρεση από τη γενική απαγόρευση της συλλογής και επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων υπέρ των ΜΜΕ. Η επεξεργασία θα τελούσε σε εύλογη σχέση με το σκοπό της ενημέρωσης του κοινού αν ήταν πρόσφορη (αρχή προσφορότητας) αναγκαία με την έννοια ότι είναι το μοναδικό ή έστω το ηπιότερο μέσο (αρχή αναγκαιότητας) και ανάλογη με τη σπουδαιότητα του σκοπού(αρχή αναλογικότητας).

Η τηλεοπτική παρουσίαση της μαγνητοταινίας και του ημερολογίου ξεπερνούσε κατά πολύ τη νόμιμη αξίωση του κοινού για ενημέρωση αφού προέβαινε σε «πολλές άσχετες με την ανάγκη της αντικειμενικής ενημέρωσης των πολιτών λεπτομέρειες ερωτικού περιεχομένου.»Κίνητρο

δεν ήταν η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος προς ενημέρωση αλλά η ικανοποίηση εμπορικών συμφερόντων του τηλεοπτικού σταθμού.³⁷

Θα μπορούσε να προταθεί ότι ο μέτρο του απορρήτου της ιδιωτικής ζωής είναι μεταβλητό για τα πρόσωπα της απόλυτης επικαιρότητας. Ωστόσο κατά τη σύγκρουση του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής του δικαιώματος του κοινού προς ενημέρωση και τον αντίστοιχο ενημερωτικό ρόλο των ΜΜΕ πρέπει να διαφυλάσσεται ένας ελάχιστος πυρήνας προστασίας της ιδιωτικής σφαίρας των δημοσίων προσώπων.

Το ζητούμενο είναι να βρεθεί η λεπτή ισορροπία ανάμεσα στη διαφύλαξη της ελευθεροτυπίας που εξασφαλίζει τη συνέχεια της δημοκρατικής ταυτότητας του πολιτεύματός μας και στο σεβασμό της προσωπικής ζωής του πολίτη.³⁷

Ειδική εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας συνιστά οπωσδήποτε η κρίση στην απόφαση ότι η τηλεοπτική χρήση δεν ήταν το αναγκαίο ούτε το μόνο μέσο ευαισθητοποίησης των δημοσίων οργάνων για τις αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν αλλά και της αρχής της νομιμότητας αλλά και της ειδικότητας σύμφωνα με τις οποίες κάθε επεξεργασία που γίνεται για λόγους που δεν προδιαγράφονται ρητά και περιοριστικά στο νόμο είναι παράνομη και απαγορευμένη. Αλλωστε υπήρξε όχι μόνο προσβολή της ιδιωτικής ζωής αλλά και της αξίας του ανθρώπου η οποία έκρινε ότι υπερτερεί όχι μόνο της αξίωσης του κοινού για ενημέρωση αλλά και της αξίωσης της πολιτείας να επεμβαίνει ακόμα και στην περίπτωση τέλεσης αξιόποινων πράξεων.

Η απόφαση αυτή έθεσε το ζήτημα στις σωστές του διαστάσεις με την κατάλληλη χρήση του ν.2472/97. Ας μη ξεχνάμε ότι είναι ένα νεοπαγές νομοθέτημα που στοχεύει κυρίως στην αλλαγή της νοοτροπίας των κατόχων της πληροφορίας. Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι η Αρχή ανταποκρίθηκε θετικά στις ευθύνες της και στο ρόλο της ως θεσμικού εγγυητή.³⁸

16.ΑΡΧΗ 245/9/2000

17. ΑΡΧΗ 890/25.4.2001

18.ΑΡΧΗ 1346/2001

³⁷ Βλ. Αρθρο Μαρίας –Γκάνια ,Σταυρούλας Κατέρη ΕΔΔ Ι/2000σελ.132-157

³⁸ Βλ.Κατερίνα .Σ. Ανθιμου Σκέψεις με αφορμή την από 26.1.2000 απόφαση. Κριτ.Ε.2000 σελ 271 επ

«Η συγκατάθεση πρέπει να είναι ανεπηρέαστη και απαλλαγμένη από ψυχολογική πίεση, πράγμα που δε συντρέχει όταν το υποκείμενο είναι πλήρως εξαρτημένο από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή στο πλαίσιο της σύμβασης προσχώρησης.. Η απόφαση αυτή αφορά τη δημιουργία αρχείου για τα πρόσωπα που θα επιλεγούν για τη συμμετοχή τους στην εκπομπή «Μεγάλος Αδελφός» κρίθηκε ότι η συναίνεση του υποκειμένου που νομιμοποιεί τον υπεύθυνο επεξεργασίας να συλλέξει και να δημιουργήσει αρχείο ,είναι αντισυνταγματική παράνομη και αντίθετη στα χρηστά ήθη, αφού δημιουργεί συμπεριφορά αντικείμενη προς τις συνταγματικές διατάξεις του σεβασμού της ανθρώπινης αξίας ,από τις οποίες απαγορεύεται η παραίτηση.

Συμπεριφορά αντίθετη προς τις αρχές αυτές δεν είναι ανεκτή από το δίκαιο και σχετική δήλωση βουλήσεως δεν παράγει τα έννομα αποτελέσματά της, η δε πάνω σε αυτή συμφωνία των μερών είναι άκυρη και θεωρείται ότι δεν έγινε ποτέ. Συνάπτεται σύμβαση με την οποία δεσμεύεται υπέρμετρα η ελευθερία και ως εκ τούτου είναι άκυρη.

Ο καθηγητής Σ. Παπαϊωάννου αναφέρει για αυτού του είδους τις εκπομπές «ο Βιόκοσμος , ο ιδιωτικός χώρος των ανθρώπων, απαλλοτριώνεται, αποικειοποιείται και συρρικνώνεται καθημερινά, παραδίνεται στη δημοσιότητα και γίνεται χώρος αγοράς. Ο αγώνας για επιβίωση αναγκάζει πολλούς ανθρώπους που το μοναδικό τους μέσο για επιβίωση , η εργατική τους δύναμη ,δε ζητείται, να πωλούν ότι τους έχει απομείνει:το σώμα , τα συναισθήματα, την ιδιωτική τους ζωή.»

«Η απόφαση αυτή δέχθηκε σκληρή κριτική και ειδικότερα χρεώνει στην Αρχή πατερναλιστική αντίληψη που θέλει να ορίσει τι είναι ηθικό και τι όχι, τι αξιοπρεπές και τι όχι.»**Βήμα της 11.11.2001 σελ Α60**

«Κατά τον Ν.Παρασκευόπουλο η συναίνεση των παικτών είναι δεδομένη. Αν το κράτος όμως αρχίζει να παραγνωρίζει ή να ακυρώνει την ανθρώπινη επιλογή και βούληση στο όνομα των χρηστών ηθών ή για το καλό του συναινούντος μπορούμε να φτάσουμε πολύ μακριά. Σήμερα να υποτιμάται η σημασία της ελεύθερης βούλησης του πρωταγωνιστή του Μεγάλου Αδελφού αύριο η επιλογή να καπνίσεις ένα τσιγάρο ή να τολμήσεις να εμφανίσεις δημόσια μια άλλη πτυχή της διαφορετικότητάς σου.

Η ικανότητα του ανθρώπου να αποφασίζει και να αυτοπροσδιορίζεται ,δηλαδή η ίδια του η αξιοπρέπεια, κινδυνεύει περισσότερο από την επίσημη ακύρωση της ελεύθερης βούλησης του και λιγότερο από τη συμμετοχή του στο παιχνίδι. Η συγκεκριμένη συνταγματική θεμελίωση που επιχειρήθηκε κρύβει παγίδες για το κράτος δικαίου.»**Ελευθεροτυπία 6.7.2001 σελ.18**

Η Αρχή αναγόρευσε εαυτήν σε υπέρτατο κήνσορα της αρετής ,των χρηστών ηθών, του συντάγματος και της αισθητικής. Αφαίρεσε από τους ανθρώπους το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού, που είναι ο πυρήνας της αξίας του ανθρώπου. Ξέχασε η Αρχή ,ότι η προστασία των προσωπικών δεδομένων αντιτάσσεται πρώτα από όλα κατά της εξουσίας και της δημοσιοποίησης και όχι κατά του ίδιου του φορέα τους. Αναδείχθηκε σε Αρχή Προληπτικής Λογοκρισίας .³⁹

Σύμφωνα με τον Σταύρο Τσακυράκη η Αρχή μέχρι τώρα έχει προσφέρει πολύτιμο έργο. Στην απόφαση όμως αυτή έσφαλε κατά τη γνώμη του τα μέγιστα. Χαρακτηρίζει την απόφαση ως καταναγκασμό των ενηλίκων σε αξιοπρέπεια. Και τονίζει ότι στις σύγχρονες φιλελεύθερες δημοκρατίες βασική αρχή είναι ο αυτοκαθορισμός των πολιτών και όχι η πατερναλιστική εξουσία την οποία αντιπροσωπεύει η Αρχή με αυτή της την απόφαση. Ως εκ τούτου η συναίνεση από μόνη της ούτε παράνομη ούτε αντισυνταγματική είναι σε μία έννομη τάξη που προστατεύει τα ατομικά δικαιώματα. Το ζητούμενο στην προκειμένη υπόθεση ήταν ακριβώς για ποιο λόγο σε μια εποχή που συζητείται αν η συναίνεση νομιμοποιεί ή όχι την ευθανασία, η συναίνεση για την αποκάλυψη δεδομένων όπως η διεύθυνση κατοικίας , το τηλέφωνο, οι γνώσεις κλπ. Κινδυνεύει να εξομοιωθεί με εγκληματική δραστηριότητα!...»⁴⁰

19.ΑΡΧΗ ΑΡ. 134/31.10.2001

«Η αναγραφή του θρησκευματος επί των ληξιαρχικών πράξεων που εκδίδει ο δήμος πρέπει να γίνεται μόνο στην περίπτωση που το θρήσκευμα , σύμφωνα με το νόμο, αποτελεί προϋπόθεση εξασκήσεως δικαιώματος , άλλως πρέπει να παραλείπεται.»

20.ΑΡΧΗ ΑΡ. 10..11.2000

«Η αναγραφή του θρησκευματος επί του πιστοποιητικού γεννήσεως θα πρέπει να γίνεται μόνο στην περίπτωση που το θρήσκευμα σύμφωνα με το νόμο αποτελεί προϋπόθεση εξασκήσεως δικαιώματος (π.χ. το πιστοποιητικό θα χρησιμοποιηθεί για την εγγραφή σε ιερατική σχολή) άλλως θα πρέπει να παραλείπεται.»

³⁹ Βλ. Γέροντας οπ.π. σελ 198, 199

⁴⁰ Βλ. άρθρο Σταύρου Τσακυράκη Επίκουρου καθηγητή Συνταγματικού Δικαστηρίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών από ΕΔΔ "ετος ΙΕ' 2002- τεύχος Ι σελ.13-19

21.ΑΡΧΗ ΑΡ. 29.11.2000

«Τίθεται το ζήτημα της συμφωνία στον πιστοποιητικών στρατολογικής κατάστασης με τις διατάξεις του νόμου 2472/96 και ειδικότερα κρίθηκε ότι η αναγραφή στο πιστοποιητικό οποιουδήποτε άλλου δεδομένου και ιδιαίτερα η αναγραφή προσωπικών στοιχείων που έχουν σχέση ή υποδηλώνουν τη ψυχική και σωματική κατάσταση της υγείας προσώπου μετά την ολοκλήρωση της στρατιωτικής του θητείας αντίκειται στις διατάξεις του 2472/1997 δηλαδή στο σχετικό πιστοποιητικό πρέπει να αναγράφεται μόνο η απαλλαγή χωρίς να αναφέρεται και ο συγκεκριμένος λόγος απαλλαγής.»

22.ΑΡΧΗ ΑΡ.12/12/2000-1661**23.ΑΡΧΗ ΑΡ.150/11.12.2001-2542**

«Ο υπεύθυνος επεξεργασίας του αρχείου οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα οργανωτικά και τεχνικά για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από αθέμιτη επεξεργασία.(άρθρο 10 ν.2472/97)»

24.ΑΡΧΗ ΑΡ.51/26.4.2002

«Συνιστά στους φαρμακοποιούς να λαμβάνουν κάθε πρόσφορο μέτρο για να εξασφαλίσουν το απόρρητο των ιατρικών συνταγών αποφεύγοντας τη διαβίβαση τους σε τρίτα μη προβλεπόμενα από το νόμο πρόσωπα.»

25.ΑΡΧΗ ΑΡ.3.5.2001

«Τα πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης του θρησκευματος και των προσδιορισμών που αφορούν τα τέκνα θα πρέπει στο εξής να παραλείπονται.»

26.ΑΡΧΗ ΑΡ.30/2002 –ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ**27.ΑΡΧΗ ΑΡ.77^Α/25.6.2002**

«Σύσταση να μεριμνήσει ο υπεύθυνος επεξεργασίας προκειμένου να μην αναγράφεται ,ούτε να επιτρέπεται η αναγραφή του θρησκευματος στους απολυτήριους τίτλους σπουδών δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης.»

28.ΑΡΧΗ ΑΡ.66/11.6.2002**29.ΑΡΧΗ ΑΡ.38/29.3.2002****30.ΑΡΧΗ ΑΡ.52/29.4.2002**

«Σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν.2472 η υιοθεσία αποτελεί προσωπικό δεδομένο που η ανακοίνωσή του σε τρίτους χωρίς τη συναίνεση του υιοθετηθέντος απαγορεύεται. Αποφασίζει να μην αναγράφεται στο πιστοποιητικό γεννήσεως το άρθρο του νόμου με βάση το οποίο το τέκνο αποκτά την ελληνική ιθαγένεια.»

31.ΑΡΧΗ ΑΡ.84/18.7.2002**32.ΑΡΧΗ ΑΡ.92/22.11.2002****33.ΑΡΧΗ ΑΡ.21.6.2000****34.ΑΠΟΦΑΣΗ ΣυμβΠλημΣΑμ 34/2001**

«Το διαφυλασσόμενο συμφέρον της ιδιοκτησίας και της κοινωνικής υπόληψης του Κατηγορούμενου για συκοφαντική δυσφήμιση είναι σημαντικότερο στην αξιολόγηση από την αποδυναμωμένη στην κοινωνία υπόληψη του εγκαλούντος, ο οποίος προηγουμένως τέλεσε κακούργημα. Η ιδιωτική ζωή είναι απόρρητη και άξια προστασίας μόνο όταν δεν έχει ευρέως δημοσιοποιηθεί στην κοινωνία ,οπότε παύει να είναι άξια προστασίας κατά το πνεύμα του ν.2472.»

4.ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ

35.ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΡ.2950/2002

«Η κατ' επάγγελμα συλλογή πληροφοριών για τις εταιρίες εμπορίας πληροφοριών χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου είναι νόμιμη με την εξαίρεση που θέτει το άρθρο 5παρ.2 εδ.β' του ν.2472 εφόσον είναι απολύτως απαραίτητη για την ικανοποίηση του εννόμου συμφέροντος , το οποίο επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας .»

5.ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΕΙΟΥ

36.ΑΡΧΗ ΑΡ.25.10.2000

«Η ανακοίνωση του ηλεκτρονικού αρχείου των αποφάσεων του ΣΤΕ επιτρέπεται με προϋποθέσεις.»

37.ΑΡΧΗ ΑΡ.60/2002

«Κάθε εκλογέας έχει πρόσβαση στους εκλογικούς καταλόγους .»

6.ΕΥΑΙΣΘΗΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ-ΑΔΕΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥΣ

38.ΑΡΧΗ ΑΡ.437/1998:

«Καθορισμός των παραβόλων για τις χορηγούμενες από την αρχή άδειες συλλογής και επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων και διασύνδεσης αρχείων.»

39.ΑΡΧΗ ΑΡ.5.7.2000

«Δυνατότητα πρόσβασης των Ασφαλιστικών Οργανισμών αρμοδιότητας Γεν. Γραμματείας Κοιν. Ασφαλίσεων και του Δημοσίου στα αρχεία των οροθετικών και ασθενών με λοίμωξη HIV/AIDS του Κέντρου Ελέγχου

Ειδικών Λοιμώξεων (Κ.Ε.Ε.Λ.) για την πραγματοποίηση ελέγχων με εξουσιοδοτημένα όργανά τους.»

40.ΑΠΟΦΑΣΗ ΣυμβΕφΑθ 984/2001

«Παράνομη γνώση ,αλλοίωση και ανακοίνωση ευαίσθητων δεδομένων. Απαλλάσσονται της κατηγορίας για παράνομη γνώση αλλοίωση και ανακοίνωση ευαίσθητων δεδομένων οι εκκαλούντες δικηγόροι οι οποίοι προσεκόμισαν στο δικαστήριο για ανάγνωση παραποιημένο αντίγραφο του αποφυλακιστηρίου .Ο ΚΠΔ ,ως ειδικός νόμος επί της ποινικής διαδικασίας κατισχύει του νόμου περί προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία με αποτέλεσμα το δικαστήριο να ερευνά κάθε αποδεικτικό στοιχείο για την ανακάλυψη της αλήθειας.»

41.ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΔΚΑ/2001

«Η πληρωμή των συντάξεων με το σύστημα ΔΙΑΣ από το Ν.Π.Δ.Δ. του ΙΚΑ είναι νόμιμη και δεν αντιβαίνει στις διατάξεις για την προστασία του απορρήτου της ιδιωτικής ζωής και ως εκ τούτου δεν παραβίασε τη θρησκευτική ελευθερία και τα ευαίσθητα δεδομένα της αιτούσας.»

42.ΠΛΗΜ/ΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΑΡ.347/1998

«Συστηματική παρακολούθηση ενός ατόμου από σωματείο, συλλογή πληροφοριών σχετικών με την προσωπική ή επαγγελματική του ζωή, ταξινόμηση και καταγραφή των πληροφοριών και ενημέρωση τρίτων περί αυτών.»

43.ΓνωμΕισΠρωτΚέρκυρ 7/2000

«Ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, ποινική δίωξη, πρόσβαση σε διοικητικά έγγραφα.

Ευαίσθητα θεωρούνται και αυτά που αφορούν σε ποινικές διώξεις και καταδίκες του προσώπου.Αυτά μπορεί να μη γνωστοποιούνται όταν δυσχεραίνεται η έρευνα αστυνομικών ή δικαστικών αρχών.»

7.ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ

44.ΑΡΧΗ ΑΡ.437/98

8.ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ

Α)ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ:

45.ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ.408/1998

«Ενημέρωση υποκειμένων επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δια του τύπου»

Β)ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ:

46.ΑΡΧΗ ΑΡ.436/1998:

«Ορισμός ύψους του χρηματικού ποσού για την άσκηση από το υποκείμενο των δεδομένων των δικαιωμάτων πρόσβασης και αντίρρησης.»

47.ΑΡΧΗ ΑΡ.60/2002

«Κάθε εκλογέας έχει δικαίωμα πρόσβασης στους εκλογικούς καταλόγους.»

Γ)ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΤΙΡΡΗΣΗΣ:

48.ΑΡΧΗ ΑΡ.14.11.2000

«Άσκηση δικαιώματος αντίρρησης ενώπιον ΤΑΠ.-ΟΤΕ ζητώντας να ενημερωθεί βάσει ποιας νομικής διάταξης ζητούνται τα προσωπικά του δεδομένα.(άρθρο 13 ν.2472)»

9.ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΟΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΤΟΜΕΑ

49.ΑΡΧΗ ΑΡ. 14.4.1999

«Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 του 2472/1997 ο συνδρομητής του ΟΤΕ έχει το δικαίωμα να ζητήσει χωρίς επιβάρυνση να μη συμπεριλαμβάνεται σε έντυπο ή σε ηλεκτρονικό κατάλογο σαν ειδική μορφή του δικαιώματος μη χρησιμοποίησης των προσωπικών του δεδομένων στον τηλεπικοινωνιακό τομέα.»

50.ΑΡΧΗ ΑΡ.1469/13.11.2000

«Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από φορείς παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.»

51.ΑΡΧΗ –ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡ. 78/2002

«Προϋποθέσεις διασταύρωσης προσωπικών δεδομένων στο χώρο της σταθερής τηλεφωνίας.»

52.ΜονΠρΤρικ 1129/2001

«προστασία προσωπικών δεδομένων στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Διακοπή παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε συνδρομητή διότι πέτυχε τη σύνδεση δηλώνοντας ως ψευδώνυμο το ονοματεπώνυμο και την επαγγελματική διεύθυνση άλλου προσώπου χωρίς τη συγκατάθεσή του.»

53.ΑΡΧΗ ΑΡ. 120/2001

«Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο λειτουργίας της καρτοκινητής τηλεφωνίας .Πιστοποίηση ακριβείας των στοιχείων των συνδρομητών»

10.ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΕ ΔΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

54.ΑΡΧΗ ΑΡ.67/12.06.2002

«Απαγόρευση δημοσιοποίησης ονόματος εμπλεκόμενου σε παράνομη δραστηριότητα από τις αστυνομικές αρχές μόνο όταν
α)αυτό φέρεται εμπλεκόμενο σε εγκληματική δραστηριότητα και καταζητείται νομίμως με σκοπό τη σύλληψη.
Β)Ανακοίνωση τη σύλληψης.»

55.ΑΡΧΗ ΑΡ.147/2001

«Σύμφωνα με το άρθρο 7παρ.2 εδ.γ' του ν,2472/97 επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν η επεξεργασία αυτή είναι αναγκαία για την αναγνώριση ,άσκηση, ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου.»

56.ΑΡΧΗ –ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡ. 15/2001

«Ανάλυση γενετικού υλικού για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων και ποινικής δίωξης.»

57.Συμβ.ΠλημΑθ 1001/2002

«Δικαστηριακή χρήση των στοιχείων της Τράπεζας πληροφοριών Τειρεσίας. Οι δικηγόροι μπορούν να έχουν πρόσβαση και να συλλέγουν και να επεξεργάζονται κάθε είδους προσωπικό δεδομένο τρίτου ,υπό τον όρο ότι είναι αναγκαίο για την ικανοποίηση του εννόμου συμφέροντος του εντολέα τους και τα δεδομένα αυτά μπορεί να λάβει κάποιος είτε από δημόσια αρχή είτε από νόμιμο αρχείο τηρούμενο από δικαστικές ή άλλες αρχές του δημοσίου τομέα.»

11.ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

58.ΑΡΧΗ -ΟΔΗΓΙΑ 115/2001

A. Καθορισμός του αντικειμένου της Οδηγίας ως, ερμηνεία των κανόνων του ν.2472/97 και του ν.2774/1999, προς το σκοπό της ενιαίας εφαρμογής τους και προσαρμογής τους στο πεδίο το εργασιακό. Πεδίο εφαρμογής τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

B. Παράθεση γενικών αρχών προστασίας των δεδομένων.

Γ. Προϋποθέσεις θεμιτών τρόπων συλλογής π.δ.: α. καθιέρωση αρχής αναγκαιότητας. β. Αρχή αναλογικότητας για εξετάσεις για εκτίμηση προσόντων ,ικανοτήτων, δεξιοτήτων υποψηφίου. Γ. δεδομένα που αφορούν την υγεία .-προερχόμενα από την ανάλυση του dna.

Δ. Δυνατότητα προστασίας τους από τη χρήση συστημάτων ελέγχου και παρακολούθησης(κλειστό κύκλωμα), όπου η συλλογή τους πρέπει να περιορίζεται στα δεδομένα που συνδέονται άμεσα με τη σχέση απασχόλησης και να μην επεκτείνεται σε προσωπική συμπεριφορά, σε προσωπικά χαρακτηριστικά ή σε προσωπικές επαφές των εργαζομένων.

Ε. Καθορισμός ορίων χρήσης βιομετρικών μεθόδων για διαπίστωση ταυτότητας των εργαζομένων, ελέγχου επικοινωνιών και επισκέψεων αυτών σε ιστοχώρους και ιστοσελίδες.

ΣΤ. Διαχωρισμός ανάλογα με τη φύση τους ως ευαίσθητα ή όχι'.

Z. Προϋποθέσεις διαβίβασης δεδομένων υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων νόμου ή συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

H. α. Δικαίωμα ενημέρωσης β. δικαίωμα πρόσβασης γ. δικαίωμα αντίρρησης δ. δικαίωμα δικαστικής προστασίας ε. αστική ευθύνη

Θ. Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις επιβαλλόμενες από την Αρχή

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Η προστασία του πολίτη από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων» Γέροντας .Εκδόσεις Σάκκουλας 2002.
- 2.Εισήγηση Ευ. Παπακωσταντίνου. Η αρχή και η οικονομία της αγοράς «Η αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων και η επαύξηση της προστασίας των δικαιωμάτων».Δίκαιο και κοινωνία στον 21^ο αιώνα Διευθυντής σειράς Γ. Παπαδημητρίου. Εκδόσεις Σάκκουλας 2002
- 3.Ανδρέας Κατράκης «Η συμφωνία Σένγκεν» .Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλας 1998
- 4.άρθρο Μ.Σταθόπουλου Νομικό Βήμα 2000.Α 48
- 5.Β.Αραβαντινού . «Η προστασία των στοιχείων προσωπικού χαρακτήρα από την αθέμιτη επεξεργασία τους με ηλεκτρονικό υπολογιστή».εκδόσεις Σάκκουλας 1998
- 6.Χρυσόγονος «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα» εκδόσεις Σάκκουλας 2001
- 7.Νέο Σύνταγμα. Ευ.Βενιζέλος-Κοντιάδης-Τσάτσος. «Πρακτικά Συνεδρίου για το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 1975/86/2001, 14-15 Ιουνίου , Αθήνα 2001, Σάκκουλας 2001.Εισηγήσεις Λίλιαν Μήτρου και Ευ΄.Βενιζέλου
8. Ν. Σακελλαρίου. «Το σύστημα πληροφοριών Schengen» Εκδόσεις Σάκκουλας 1995
- 9.Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου. «Ζητήματα από το δίκαιο της πληροφορικής» Εκδόσεις Σάκκουλας 2002
- 10.Άρθρο Ν.Βαγιωνάκη «Ζήτημα νομικής φύσεως πράξεων ελληνικών ΑΔΑ» Επιθεώρηση Δημοσίου Δικαίου (ΕΔΔ) ΙΕ΄ 2002 τεύχος ΙΙ
- 11.Παρατηρήσεις και μετάφραση Χριστίνας Γιαννούλη πάνω στην απόφαση του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου της Δ. Γερμανίας ΕΔΔ έτος Α΄ 1988 τεύχος 2 και 3
- 12.Βασίλης Παυλόπουλος. Σχολιασμένη απόφαση για τις ταυτότητες στο ΕΔΔ έτος ΙΓ΄ 2000

13.Ευάγγελος Βενιζέλος .Σχόλιο στην 510/17/15.5.2000 πράξη της Αρχής για τις ταυτότητες .Σύνταγμα (Σ) 4-5/2000 .Διμηνιαία Επιθεώρηση Συνταγματικής Θεωρίας και Πράξης τόμος 26 έτος 2000 Σπουδαστήριο Δημοσίου Δικαίου

14.άρθρο Ιωάννη Εγγλεζάκη (Σχέδιο οδηγίας '95)Αρμενόπουλος Επιστημονική Επετηρίδα 15 1994

15.άρθρο Ευτύχιου Νικόπουλου. Αρμενόπουλος Επιστημονική Επετηρίδα 21 –2000

16.άρθρο Δικηγόρου Γρηγόριου Λαζαράκου .Συνήγορος 2000

17.άρθρο Μαρίας Γκάνα- Σταυρούλας Κατέρη ΕΔΔ Ι/2000

18.Κατερίνα.Σ.Άνθιμου .Σκέψεις με αφορμή την 26.1.2000 απόφαση. Κριτική Επιθεώρηση 2000

19.άρθρο Σταύρου Τσακυράκη Επίκουρου καθηγητή Συνταγματικού δικαίου.«Ιδιωτικότητα με το ζόρι».ΕΔΔ ΙΕ` 2002-τέυχος Γ`